

Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerisi ile Olan İlişkisinin İncelenmesi

Yıldız Çiftci

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Okul Öncesi
Eğitim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Şubat 2018
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Doç. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Elif Yeşim Üstün
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek

2. Yrd. Doç. Dr. Elif Bozcan

3. Yrd. Doç. Dr. Eda Kargı

ÖZ

Okul öncesi dönemde sosyal ilişkilerinin artmasıyla birlikte çocuklar akran ilişkilerinde ve çevresindeki diğer kişilerle etkileşim kurarken güçlüklerle karşılaşır ve bazı baş etme stratejileri deneyerek sosyal problem çözme becerilerini geliştirirler. Anne babalarının farklı baş etme yollarını model alan çocuğun kendi yaşamındaki sosyal problemlerle baş etme sürecinde yetkinleşmesi büyük önem taşır. Problemlerini etkili bir şekilde çözebilen çocuklar; akademik yaşantılarında başarılı olma ve çevreleriyle yakın ilişkiler kurabilmeyi daha iyi başarabildiklerinden mutlu bireyler olarak yetişeceklerdir. Okul öncesi dönemi kapsayan yaşlar davranışların şekillenmesi açısından önemlidir. Çocuklarda prososyal davranışların gelişmesi için ortam hazırlamak ve desteklemekle birlikte toplumda empati kurabilen, sosyal problem çözme becerisi gelişmiş bireyler yetişir. Bu bağlamda erken yaşlarda prososyal davranışların desteklenmesi ileriki yaşlarda davranış biçimlerinin zeminini oluşturması açısından çok önemlidir.

Çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmesi açısından son derece önemli bir işlevi olan sosyal problem çözme becerisinin hangi değişkenlerle ilişkili olduğunun belirlenmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Ayrıca çocukların ilk temel alışkanlıklarını edindikleri aile ortamında anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarını da problem çözme becerisinin kazanılmasında önemli etkileri olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmanın bir diğer amacı da, anne-baba tutumlarının, çocukların sosyal problem çözme becerileriyle olan ilişkisini incelemektir.

Araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmış nicel bir çalışmadır. Çalışma grubu; 2015-2016 eğitim-öğretim yılında KKTC Girne İlçesi'ndeki 52 devlet anasınıfına devam eden 46 5 yaş, 54 6 yaş toplam 100 5-6 yaş grubu çocuğu

ve aileleridir. Kişisel Bilgi Formu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) okullar aracılığıyla ailelere gönderilmiş ve çalışmaya katılmayı kabul ederek ilgili formları doldurup gönderen ailelerin çocuklarına Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeği araştırmacı tarafından okullarda uygulanmıştır. Toplam olarak okullarda ailelere gönderilmek üzere 600 form dağıtılmış ve geri dönen 100 ebeveynin çocukları ile çalışmaya devam edilmiştir. Ailelerden geri dönen 100 Kişisel Bilgi Formunu 75 anne (%75) ve 25 baba (%25) yanıtlamıştır.

Araştırmanın bulgularına göre, çocukların sosyal problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların sosyal problem çözme becerilerinin; cinsiyet, yaş, ebeveynin yaşı, anne-baba eğitim durumu, aylık gelir, ailedeki çocuk sayısı, anne-babanın anlaşma düzeyi ve algıladıkları sosyal destek açısından farklılaşmadığı görülmüştür. Ebeveyn tutumları değerlendirildiğinde demokratik tutumun yaygın olduğu bunu koruyucu tutumun izlediği, otoriter ve izin verici tutumun daha düşük düzeyde görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitimde olan 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme beceri düzeyleri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının ilişkisine bakıldığında ise sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi dönem, sosyal problem çözme, sosyal yeterlik, anne-baba tutumları.

ABSTRACT

As a socio-cultural entity, people are trying to adapt to the environment from birth with the increase in social relations in the pre-school period, children face difficulties in interacting with peers and other people around them, and they develop social problem solving skills by trying out some coping strategies.

It is of utmost importance that the child modeling the different ways of coping with the parents is competent in the process of coping with the social problems in his/her life. Children who can solve their problems effectively; will grow up as happy individuals because they will be able to succeed in their academic life and achieve better relations with their environment. During pre-school years, which has a large effect on shaping of behaviors, social problem-solving ability to prepare and support the development of prosocial behaviors in children is of great importance in terms of development of empathic adults in society.

The main purpose of this study is to determine variables related with social problem solving skills in children, which has a very important function for healthy growth and development of children. It is also thought that parenting attitudes of parents in the family environment where children get their first basic habits can also have important effects on the problem solving skills. For this reason, another aim is to examine the relationship between parental attitudes and the ability of children to solve social problems.

The research was conducted using quantitative research methodology and relational survey method. The sample of the study consists of 46, 5 years old and 54 6 years old totally 100 children, who are studying in 52 state classrooms in Girne District of TRNC during 2015-2016 academic year and their families. The Personal

Information Form and the Parent Attitude Scale (ETÖ) were sent to families through schools and the Wally Social Problem Solving Scale was administered by the researcher to the children of the families who filled in and submitted the forms by agreeing to participate in the study. In total, 600 forms were distributed to families in schools, and 100 parents returned to work with their children. 75 mothers (%75) and 25 fathers (%25) from 100 parents filled out the personal information form. According to the findings of the research, it is concluded that children are in the middle level of solving the social problem. The social problem solving scores of children didn't differentiate according to; gender, age, age of the parent, parent education level, monthly income, children in the family, parents agreement about child rearing and perceived social support. When the data on the attitudes of parents were analyzed, it was seen that the majority of the families showed a democratic attitude towards their children and custodian rearing followed it; authoritative and permissive child rearing were seen of a lower level. The results were not statistically significant when the social problem solving skill levels of 5-6 year old children attending preschool education were compared with the parenting attitudes of parents.

Keywords: Preschool period, social problem solving, social competence, parent attitudes.

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecim benim için, ideallerimi gerçekleştirmem ve hayalime yaklaşmam için önemli bir yoldu, bu yolda hayatımdaki birçok insanın desteği olmuştur.

Öncelikle çalışmam boyunca bilgi ve tecrübelerini bana özveriyle sunan, sabır gösterip gülüyüzünü hiç esirgemeyen, en önemlisi başaracağıma inanarak beni yüreklendiren, birlikte çalışmaktan onur duyduğum çok saygıdeğer ve değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek'e katkılarından dolayı minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman desteğini hissettiren ve bana bilgileriyle ışık tutmuş olan çok saygıdeğer ve değerli hocalarım Prof. Dr. Elif Üstün ve Yrd. Doç. Dr. Eda Kargı'ya görüş ve önerileriyle yol haritamı çizdikleri, zamanlarını ayırıp her konuda benimle ilgilendikleri için ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Çocukluğumdan beri hayallerimi destekleyen, kararlarıma ve hedeflerime saygı duyan, yaşamımı kolaylaştırmak için ellerinden gelenin fazlasını yapan canım annem Sevinç Kırım'a ve babam Sinan Çiftci'ye sonsuz teşekkür eder, koşulsuz sevgileri ve sabırları için minnetimi sunarım.

Yüksek lisansa başlamamda beni cesaretlendiren, her zaman bana güven veren, yorgun düştüğümde bana kendimi hatırlatan biricik kardeşim Derya Çiftci kahramanım sensin... Yaşam boyu sevgiler.

Tüm süreç boyunca hiç bıkmadan beni dinleyen, her konuda destek olan, güvenilirlik çalışmamda yardım eden biricik can dostum Başak Güney'e sonsuz teşekkür ederim.

Çalışmama katılan o güzel çocuklar... Sizinle çalışmak dünyanın en keyifli işiydi benim ve araştırmamın rengi oldunuz. Ayrıca çocukları için en iyisini isteyen anne-babalar, çocuklarınızla çalışmamda bana güvendiğiniz ve gönülden katılım gösterdiğiniz için teşekkür ederim.

Uygulama yaptığım okullarda bana uygun ortamı sağlayan öğretmenler ve okul çalışanları güleryüzünüzü eksik etmediniz sizlere de teşekkür ederim.

Aynı zamanda yaşamım boyunca eğitimimde emeği geçen, iz bırakan tüm öğretmenlerime teşekkürlerimi sunarım.

Ve tanıştığımız günden bu yana hep yanımda olan, çalışmam boyunca beni destekleyen ve sevgisiyle güç veren Enes Ahmet Albayrak'a yürek dolusu sevgiler...

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ.....	xiv
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem durumu	3
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Araştırmanın Önemi	6
1.4 Varsayımlar	7
1.5 Sınırlılıklar	8
2 KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1 Okul Öncesi Eğitim ve Önemi	9
2.2 Sosyal Gelişim.....	10
2.2.1 Sosyal Gelişimi Açıklayan Kuramlar	11
2.2.1.1 Sosyal Öğrenme Kuramı	11
2.2.1.2 Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı	11
2.2.1.3 Ekolojik Sistem Kuramı	16
2.2.1 Bebeklik ve Çocukluk Dönemlerinde Sosyal Gelişim.....	17
2.2.2.1 Bebeklik Döneminde Sosyal Gelişim (0-2 Yaş)	17
2.2.2.2 İlk Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim (3-5 Yaş).....	18
2.2.2.3 Son Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim (6-11 Yaş).....	19
2.2.2 Sosyal Gelişimi Etkileyen Etmenler	19

2.2.3.1 Mizaç.....	19
2.2.3.2 Kültür ve Çevre.....	20
2.2.3.3 Eğitim.....	20
2.2.3.4 Akran İlişkileri.....	21
2.2.3.5 Aile.....	22
2.3 Sosyal Problem Çözme Becerisi.....	22
2.3.1 Çocuklarda Sosyal Problem Çözme Davranışı.....	24
2.3.2 Prososyal Davranış.....	25
2.3.3 Antisosyal- Saldırgan Davranış.....	26
2.4 Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme İle İlgili Tutumları.....	27
2.4.1 Baskıcı Otoriter Tutum.....	28
2.4.2 Koruyucu Tutum.....	29
2.4.3 İlgisiz-Kayıtsız Tutum.....	29
2.4.4 Aşırı Hoşgörülü Tutum.....	30
2.4.5 Demokratik Tutum.....	31
2.5 Konu İle İlgili Araştırmalar.....	32
2.5.1 Sosyal Problem Çözme İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	32
2.5.1.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	32
2.5.1.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	33
2.5.2 Anne-Baba Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	35
2.5.2.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	35
2.5.2.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	36
3 YÖNTEM.....	38
3.1 Araştırma Modeli.....	38
3.2 Evren ve Örneklem.....	38

3.2.1 Çalışma Evreni.....	38
3.2.2 Örneklem.....	38
3.3 Veri Toplama Araçları	39
3.3.1 Wally Sosyal Problem Çözme Testi	39
3.3.2 Ebeveyn Tutum Ölçeği	40
3.3.3 Kişisel Bilgi Formu	41
3.4 Verilerin Analizi.....	42
3.5 Çalışmada Dikkate Alınan Etik İlkeler ve Veri Toplama Süreci	43
4 BULGULAR.....	47
4.1 Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler.....	47
4.2 Kullanılan Ölçme Araçlarına İlişkin Betimsel Analizler	49
4.3 Wally Sosyal Problem Çözme Testi ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki Analizlere ilişkin Bulgular	50
4.3.1 Çocuğun Yaşına Göre Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular.....	50
4.3.2 Çocuğun Cinsiyetine Göre Wally Sosyal Problem Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular.....	51
4.3.3 Ebeveyn Yaşına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular	52
4.3.4 Annelerin Eğitim Durumlarına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular	53
4.3.5 Babaların Eğitim Durumlarına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular	54
4.3.6 Ailenin Toplam Aylık Gelir Durumuna Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular	55

4.3.7 Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular.....	56
4.3.8 Anne-Babanın Çocuk Yetiştirme Konusunda Anlaşma Düzeylerine Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular.....	57
4.3.9 Anne-babaların Çocuk Yetiştirirken Sosyal Çevrelerinden Algıladıkları Destek Durumuna Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular.....	58
4.4 Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanı İle Ebeveyn Tutum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlara İlişkin Bulgular	59
5 SONUÇ VE TARTIŞMA	62
6 ÖNERİLER.....	73
KAYNAKLAR	75
EKLER.....	88

KISALTMALAR

ETÖ	Ebeveyn Tutum Ölçeği
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KMO	Kaiser-Mayer-Olkin Katsayısı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Freud ve Erikson'un Dönemlerinin Karşılaştırılması.....	13
Tablo 2. Çalışmaya Katılan Çocukların ve Ebeveynlerinin Demografik Özelliklerinin Frekans Dağılımı.....	48
Tablo 3. Wally Sosyal problem Çözme Testi ve ETÖ Betimsel Analizler.....	49
Tablo 4. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Çocukların Yaşlarına Göre Mann Whitney U testi Sonuçları.....	51
Tablo 5. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Çocukların Cinsiyetine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları.....	52
Tablo 6. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Mann Whitney U testi Sonuçları.....	53
Tablo 7. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Annelerin Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	54
Tablo 8. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Babaların Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	55
Tablo 9. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ailenin Toplam Aylık Gelir Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	56
Tablo 10. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	57
Tablo 11. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Konusunda Anlaşma Düzeylerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	58
Tablo 12. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Anne-babaların Çocuk Yetiştirme Konusunda Algıladıkları Sosyal Destek Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları	59

Tablo 13. Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)	
Puanları Arasındaki Korelasyon Sonuçları	60

Bölüm 1

GİRİŞ

İnsanların günlük yaşantılardan ve yaşam dönemlerinden kaynaklı tüm problemlerin üstesinden gelebilmeleri için problem çözme becerilerini kullanmaları gerekmektedir (Taylan, 1990).

Çocuklar gelişim sürecinde farklı biçim ve nitelikte çatışmalar yaşarlar. Çatışmayla birlikte yaşanan tartışmalar farklı bakış açılarının olduğunu, duygu ve düşünceleri anlamayı sağlar. Bunun anlamı çocukların benmerkezcilikten uzaklaşması demektir. Çocuklar sosyal problemlerini çözmeleriyle birlikte ruhsal olarak kendilerini iyi hissederler ve bu gelişimlerini olumlu yönde etkiler (Özusta, 1998).

Heppner ve Krouskopf (1987) problem çözmenin karmaşık süreçlerden geçtiğini, içsel ve dışsal olarak isteklerin uyum içinde olması için bilişsel ve etkili bir süreç olduğunu ifade etmişlerdir. Problem çözme ile ilgili alan yazın incelendiğinde, etkili problem çözme becerisi olan bireylerin daha fazla psikolojik ve fiziksel sağlık halinde oldukları aynı zamanda daha etkili başa çıkma stratejilerine sahip oldukları görülmüştür (akt: Hamarta, Baltacı, Üre ve Demirtaş, 2010).

İnsan sosyo-kültürel bir varlıktır, yaşamı boyunca çevresiyle uyum içinde olmaya çabalar. Bebek ona bakan kişiyle ilişki kurar daha sonrasında başka yetişkinler ve akranlarıyla olan etkileşimleriyle birlikte ilişki devam eder. Büyüme ve gelişmesiyle birlikte çocuk sosyalleşme sürecindedir. Bu süreçte birçok sorunla karşılaşmaktadır. Sosyal problemleri çözebilmek için çevresiyle kuracağı

etkileşimlerde gerekli olan becerileri geliştirmesini gerektirir. Bununla birlikte kendinin ve başkalarının duygularını anlama sürecinden geçmesi gerektiğini söylemek mümkündür (Yaban ve Yükselen, 2007).

Okul öncesi dönemde sosyal ilişkilerinin artmasıyla birlikte çocuklar akran ilişkilerinde ve çevresindeki diğer kişilerle etkileşim kurarken güçlüklerle karşılaşır ve bazı baş etme stratejileri deneyerek sosyal problem çözme becerilerini geliştirirler. Anne babalarının farklı baş etme yollarını model alan çocuğun kendi yaşamındaki sosyal problemlerle baş etme sürecinde yetkinleşmesi büyük önem taşır. Problemlerini etkili bir şekilde çözebilen çocuklar; akademik yaşantılarında başarılı olma ve çevreleriyle yakın ilişkiler kurabilmeyi daha iyi başarabildiklerinden mutlu bireyler olarak yetişeceklerdir.

Küçük çocuklar, sosyal yaşamlarında diğerleriyle ilişkilerinde karşılaştıkları problemlerle başa çıkmada genel olarak iki farklı tip davranış stratejisi kullanırlar: Prososyal davranışlar ya da antisosyal davranışlar. Prososyal davranışlar, bir gruba veya bir kişiye yardım etme ve yararlı olmanın amaçlı ve istendik olmasını gerektirir özetle gönüllü davranışlardır. Bireyin, prososyal davranışları gösterme nedeni olumlu sonuçların elde edilmesidir. Bu davranışların içinde paylaşım içinde, motive edebilen, yardımlaşma, empati kurma vardır (Dereli, 2013). Antisosyal davranışta kişiye ve topluma amaçlı ve kasıtlı zarar verme vardır. Bu davranışlara örnek olarak saldırganlık, zorbalık, alay etmek, akranlarını küçümseme, isteklerini anında gerçekleştirme arzusu, diğerlerinin haklarına saygı göstermeme, yardım isteklerini reddetme, paylaşmaktan uzak durma, işbirliği kuramama gibi davranışlar verilebilir (Dereli, 2013).

Okul öncesi dönem davranışların şekillenmesi açısından büyük öneme sahiptir, bu yaş çocukların prososyal davranışlarının gelişmesi için ortam hazırlamak

ve bu davranışların desteklenmesi onların sosyal problem çözme becerisilerinin gelişip, empati kurabilen bireyler olmalarını sağlar. Bu durum toplumda sorun çözen, anlayışlı, olumlu iletişim kurabilen yetişkinlerin yer alması için zemin oluşturacaktır (Yaralı ve Özkan, 2016).

Çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren büyüme ve gelişim süreçlerini etkileyen çeşitli çevresel etkenlerle etkileşim içine girerler. Bu etkenler arasında çocuğun gelişimi üzerinde en etkili olanı şüphesiz içinde doğduğu ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ile anne-babası ile kurduğu ilişki biçimidir. Anne-babalar çok çeşitli yollarla ve model olarak çocuğun büyüme sürecine etkide bulunurlar ancak bunlardan en önemlisi ebeveynlerin benimsedikleri çocuk yetiştirme tutumudur. Anne ve babaların çocuk yetiştirmede benimsedikleri tutumları çocuğun eğitiminin temel ögesidir.

Anne baba tutumları, değerleri öğreten ve her konuda çocuğa modellik eden genel bir tutumdur, çocuk ailesini kendisine model alır, taklit ve özdeşleşme yoluyla davranışı benimser bu davranışlar alışkanlığa dönüşür (Dönmezer, 1999: akt. Çiftçi, 1991). Çocukların sosyal, zeki, iletişime açık, dışadönük, başarılı, konuşkan, girişken ve katılımcı gibi pek çok özelliği ile ailenin eğitimde sorumluluk alması arasında pozitif ilişki olduğu bilinmektedir (Avcı, 2012).

1.1 Problem durumu

Anne baba tutumlarının çocuğun gelişimindeki önemi ve onların sosyal yaşamda problemleri çözme becerilerinin duygusal olarak iyi olmalarının en önemli belirleyicisi olması nedeniyle, anne baba tutumları ile sosyal problem çözme becerilerinin ilişkisi incelenerek çocukların sosyal problem çözme becerileri anlaşılmasına çalışılacaktır. Bu ifadeden hareketle çalışmanın temel problemi 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme becerileri ile ilişkili olan etmenlerin belirlenmesi

ve anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarıyla çocukların sosyal problem çözme becerileri arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın problem cümlesi; “Okul öncesi çocukların sosyal problem çözme becerileri ile ilişkili olan etmenler nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Belirtilen bu problem cümlesi doğrultusunda çalışmanın alt problemleri şunlardır:

- 1) KKTC’de okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme beceri düzeyleri ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirmede benimsedikleri temel yaklaşımlar nelerdir?
- 2) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; çocuğun yaşına göre farklılaşmakta mıdır?
- 3) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?
- 4) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ebeveynlerinin yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 5) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; anne-babalarının eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 6) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ailenin toplam aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 7) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ailedeki çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- 8) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; anne-babaların çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

- 9) Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; anne-babaların çocuk yetiştirirken sosyal çevrelerinden algıladıkları destek durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 10) Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme beceri düzeyleri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ilişkili midir?

1.2 Araştırmanın Amacı

İnsanlar dünyaya geldikleri andan itibaren toplumun ve toplumun en küçük birimi olan ailenin bir üyesidirler. Yani bir grubun üyesi olarak doğarlar ve toplumsal nitelikleri grup içinde kazanırlar (Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Çocuğun yaşam deneyimlerini kazandığı en etkili kurum ailedir. Ailesinden bağımsız kaldıklarında onlardan edindikleri bilgi ve becerileri uygularlar. Bu bağlamda anne-baba tutumları çocuğun dış dünyada kurduğu ilişkileri etkilemektedir.

Çocuk öncelikle dünyayı kendi açısından görür, fakat ilerleyen zamanla topluma katılmak için sosyal etkileşimde bulunmaya başlar (Günindi, 2010). Çocuğun beceri gelişimi için aile uygun koşulları sunar, onun sosyal dünyayı keşfetmesini sağlar bu bağlamda sosyal problemleri çözme beceri gelişiminde önemli rol oynar. Aile-çocuk ilişkisiyle sosyal ilişkilerindeki tutumların temeli oluşur. Çocuk kişiler arası problemlerini etkili bir şekilde çözdüğünde sosyal hayatı sağlıklı şekillenir. Bu durum sosyal hayatındaki problemlerin çözümünde etkin stratejiler geliştirmesini sağlar (Yaban ve Yükselen, 2007). Kendini duygusal ve sosyal açıdan ifade edebilme, paylaşma, sorumluluk alma, aldığı sorumluluğu yerine getirme, doğru karar verme, karşılıklı iletişime açık olma ve sosyal problem çözme gibi sosyal beceriler, çocuğun sosyal ortamlara girmesini, sosyal kabul görmesini ve başlattığı bu ilişkiyi sağlıklı bir şekilde sürdürmesini sağlar (Güler, 2012).

Çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmesi açısından son derece önemli bir işlevi olan sosyal problem çözme becerisinin hangi değişkenlerle ilişkili olduğunun belirlenmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Ayrıca çocukların ilk temel alışkanlıklarını edindikleri aile ortamında anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarını da problem çözme becerisinin kazanılmasında önemli etkileri olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmanın bir diğer amacı da, anne-baba tutumlarının, çocukların sosyal problem çözme becerileriyle ilişkisini incelemektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönemde çocuğun gelişim alanlarında hızlı bir artış görülmektedir. Çocuğun okul öncesi eğitimde bedensel ve zihinsel gelişimin yanında sosyal gelişimi de desteklenir. Çünkü ailesi dışında yeni bir sosyal çevre kazanmaktadır bununla birlikte akran ilişkilerinde bazı problemler yaşar ve bu problemler onların sosyal problem çözme becerilerinin gelişmesi açısından fırsat olarak görülmektedir. Prososyal davranışlarda bulunan çocuklar çevresi tarafından antisosyal davranış gösteren çocuklara göre daha kolay kabul görmektedir. Kabul gören çocuklar saldırgan davranışlardan uzak, olumlu ilişkiler içinde ve kolay arkadaş edinecektir. Olumlu akran ilişkileri çocuğun mutlu olmasını ve psikolojik olarak iyi hissetmesini sağlar. Bu bağlamda okul öncesi dönem, çocuğun sosyal problem çözme becerilerinin gelişmesi açısından önemlidir (Berk, 2013 ve Yavuzer, 2003).

Bu sebeple çalışmada çocukların sosyal problem çözme becerileriyle ilişkili farklı değişkenlerin belirlenmesinin, gelecekte yürütülecek daha ileri çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların, okul öncesi dönemde çocukların sosyal problem çözme becerilerinin gelişimini destekleyici ortamların hazırlanmasına da kaynaklık edebileceğine inanılmaktadır.

Çocuğun ilk eğitim aldığı yerin ailesi olması nedeniyle çocukların sosyal gelişimlerinin desteklenmesi ve olumlu sosyal davranış geliştirme sürecinde ailenin etkisi göz ardı edilemez. Çocuk ilk sosyal ilişkilerini ailesiyle kurmaktadır. Onların tutum ve davranışları model olma ve doğru davranışa yönlendirme açısından önemlidir. Çocuk ailesinin davranışlarını taklit etmekte ve kendine model almaktadır.

Bu nedenle bu çalışmada ailenin çocuk yetiştirme tutumlarının çocukların problem çözme becerileri ile hangi açılarda ve ne ölçüde ilişkili olduğunun anlaşılması temel amaçlarından birini oluşturmaktadır. Bu yolla ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken uyguladıkları yöntemlerin çocuklarının gelişimini nasıl etkilediğine ilişkin farkındalıklarının artırılması hedeflenmektedir. Anne-baba tutumlarının okul öncesi yaş grubundaki çocukların sosyal problem çözme becerisi ile ilişkisini araştırmak, elde edilecek sonuçlar çerçevesinde ebeveynlere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesine katkıda bulunacağı da düşünülmektedir.

Son olarak; bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde KKTC’de konuyla ilgili sınırlı sayıda çalışma olduğu görüldüğünden, bu çalışmanın alanyazına katkıda bulunacağına inanılmaktadır.

1.4 Varsayımlar

Bu araştırmaya ilişkin varsayımlar aşağıda açıklanmıştır;

1. Çocuklarda sosyal problem çözme becerisini değerlendirmek için “Wally Sosyal Problem Çözme Testi”, anne-baba tutumlarını ölçmek için “Ebeveyn Tutum Ölçeği”nin araştırma için gerekli verileri sağlaması konusunda nitelikli olduğu kabul edilmiştir.

2. Çocukların ve anne-babalarının uygulanan ölçeklere gerçek durumlarını yansıtan, doğru ve içten cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırma KKTC Girne İlçesi'nde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan devlet anaokullarında 2016-2017 öğretim yılında öğrenim gören:

1. 2011-2012 doğumlu 100 çocuk ve aileleri sınırlıdır.
2. Kişisel Bilgi Formu, Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği ile elde edilen bilgiler ve ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Okul Öncesi Eğitim ve Önemi

Okul öncesi yıllarda gelişim çok hızlı ilerler, bu dönemde kazandığı alışkanlıklar, bilgi ve beceriler ileriki yıllarındaki başarı seviyesini etkilemektedir. Bu nedenle bu dönemde çocuğun eğitiminde etken olan birçok faktörün dikkate alınması gerekmektedir (Zembat, 2010).

Çocuğun sosyal etkileşimi açısından okul öncesi eğitim akranlarıyla iletişim imkanı sunması yönü ve çocuğun sosyal çevre edinimi konusunda ayrıca önem taşımaktadır.

Çocuklar, kendilerine özgü öğrenme yetenekleri ve kapasitesiyle dünyaya gelirler. Çocukların öğrenme başarıları, öncelikle ailede ve okul öncesi eğitim kurumlarında, öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve zenginleştirici sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel olanakların düzenlenmesine bağlıdır. Çocukların öğrenme yeteneklerinin ve deneyimlerinin zenginleştirilmesi için okul ve ailenin işbirliği içinde çok yönlü yaşantılar sağlaması gerekir. Bu zenginleştirme çocukların öğrenme kapasitelerini kullanmalarına ve geliştirmelerine neden olacaktır (Tuğrul,2012).

21. Yüzyılda eğitimin amacı, kendisine ve dünyaya yarar sağlayacak etkili bireyler yetiştirmektir. Etkili ve etkin birey olmak ise, “bireyler arası sosyal ilişkilerde yetkinlik, problem çözücü ve barışçı olmak, yenilikçi ve yaratıcı fikirlerin, eylemlerin lideri olmak, toplumsal duyarlılığı yüksek paylaşımcı, girişimci, çevre dostu olmak ve bilgiye ulaşma konusunda araştırmacı, öğrenmeye karşı yüksek

motivasyonlu, ilgili ve sorgulayıcı kişilik özellikleri taşımak” anlamına gelmektedir (Tuğrul, 2012).

Yılmaz (2003) okul öncesi eğitimin, 0-72 aylık çocukların gelişimlerini, toplum kültürüne göre yönlendiren; akıl yürütmesini ve yaratıcılığının gelişimini destekleyen, kendini ifade edebilmesini ve denetimini sağlamasında ona yardımcı olan bu süreçte planlı olarak ilerleyen eğitim süreci olduğunu belirtmektedir.

Okul öncesi eğitimin temel ilkelerinden biri çocuğun bütünsel gelişimini desteklemektir. Okul öncesi eğitimin ilkeleri doğrultusunda oluşturulan programlar da başta “çocuğun bütünsel gelişimi desteklenmelidir” ilkesini gerçekleştirmelidir (Zembat, Adak Özdemir, Özdemir Beceren, 2012). Okul öncesi dönem eğitimcileri çocuklarla gerçekleştirdikleri öğrenme etkinliklerinde etkili öğretimi sağlayacak yönde, çocuğun bireysel gelişiminin ve eğitim ortamının özelliklerine uygun, oyunu merkez alan bir yaklaşımla, çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanırlar (Uyanık Balat, 2012).

2.2 Sosyal Gelişim

İnsan, doğumu itibarıyla sosyal yaşamına başlar. Bebekler gereksinimlerinin karşılanması konusunda bir başkasının bakımına muhtaçtır. Bunun anlamı çevresiyle sosyal ilişkiler ve bağlar kurmaktır. Çocuk toplumun inançlarını, tutumlarını öğrenir ve zamanla kendisinden beklenen davranışları farkeder bunun tanımı sosyalleşmedir. Sosyalleşme içinde gruplar birbirlerinin davranışlarını öğrenir ve kişiliklerini etkiler (Yılmaz, 2012).

San Bayhan ve Artan (2005), çocuğun var olduğu toplumdaki inançları ve kendisinden beklenen davranışları öğrenerek sosyalleştiğini söylemektedirler.

Yavuzer (2011)’e ise toplumsal beklentilere uyum göstermenin kazanılmış davranış yeteneği olduğunu ve bu şekilde sosyalleşmenin gerçekleştiğini söyler.

Sosyal gelişime ulaşamamış kişiler, olumsuz davranışlar ve topluma uyum sağlayamama konusunda baskı altına alınırlar. Toplumsal baskı, kişinin toplumdaki dışlanmasına neden olabilir. Toplumsal baskı yoğunsa kişi mutsuz hissedip uyumsuz davranışlarda bulunabilir (Çağdaş, 1997).

2.2.1 Sosyal Gelişimi Açıklayan Kuramlar

Sosyal gelişimle ilgili, sosyal öğrenme kuramı, Erik Erikson'un psikososyal gelişim kuramı ve ekolojik sistem kuramı olarak üç teoriden bahsedilmektedir.

2.2.1.1 Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kavramından ilk olarak Julian Rotter bahsetmiştir. Rotter'e göre, insan bilinçli bir varlık olarak yaşamına ve deneyimlerine etki etme yeteneğine sahiptir (Özmen, 2013).

Bandura'ya göre gözlemle öğrenme, yalnızca diğer kişilerin etkinliklerini taklit etmek değildir. Aynı zamanda olayların bilişsel olarak işleyerek kazanılmasıyla gerçekleşen bilgidir. Bandura (1986) birey her şeyin doğrudan değil, başkalarının deneyim ve tecrübeleri yoluyla da öğrenebileceğini söyler. Eğitim durumunda öğretmenlerin ve ailelerin çocuklar için iyi birer model olabilmeleri gerekmektedir. Çocuklara yaratıcılığı, etkili öğrenme ya da çalışma stratejilerini, problem çözme becerilerini kazandırmaları önem taşımaktadır (Demirbaş ve Yağbasan, 2005).

2.2.1.2 Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı

Psikososyal gelişim kuramını Erik Erikson ortaya koymuştur. Erikson ilk başlarda Freud'un düşüncelerinden etkilenmiştir ancak Freud'un psikoanalitik kuramında ve onun bireye yaklaşımı konularında farklı görüşlere sahiptir. Freud, bireyin kişilik gelişiminde onun biyolojik yönüne odaklanır, Erikson ise bireyin gelişimde kültürel ve sosyal etmenlerin biyolojik yönünden daha etkili olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte Freud'un bilinçaltı süreçlere çok önem verir,

Erikson'u ise ayıran nokta bireyin yaşadığı toplumsal etkilerde yaptığı bilinçli seçimlerin ve uyum süreçlerinin etkisine odaklanmasıdır (Arslan,2008).

Ericson, Freud'un kuramını temel alır ancak kişilik gelişimini tüm yaşam boyu sürdürdüğünü savunur ve tüm yaşamı çeşitli karmaşaların yaşandığı 8 döneme ayırarak inceler (San Bayhan ve Artan, 2005).

Senemoğlu (2002)'e göre Freud ve Erikson'un dönemlerinin karşılaştırılması

tablo 1 de gösterilmektedir:

Tablo 1. Freud ve Erikson'un Dönemlerinin Karşılaştırılması

Yaş-Dönem Aralığı	Freud	Erikson	Etkilenen Kişiler	Kazanılması Beklenen En İyi Özellikler
1: (0-1 yaş)	Oral	Temel güvene karşı güvensizlik	Anne ya da onun yerine geçen yetişkin	Güven ve iyimserlik
2: (1-3 yaş)	Anal	Bağımsızlığa karşı utanma ve şüphecilik	Anne-baba ya da onun yerine geçen yetişkin	Kendi kendini kontrol etme duygusu ve yeterliği
3: (3-6 yaş)	Fallik	Girişkenliğe karşı suçluluk duyma	Temel olarak aile	Amaçlılık, yönlülük, etkinlikleri başlatma yeteneği
4: (6-12 yaş)	Gizil	Başarıya karşı aşağılık duygusu	Okul, arkadaş ve komşular	Okulla ilişkili becerilerde yeterlilik
5:(12-18 yaş)	Genital	Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası	Akran grupları, lider modelleri	Eşsiz benlik imajı, liderlik modelleri, kendine uygun bir kimlik seçme

Senemoğlu, (2002). den alınmıştır.

Sosyal gelişim sürecini ele alan en kapsamlı kuramlardan biri Erik Erikson'un psikososyal gelişim kuramıdır. Erikson, yaşam boyu gelişim ilkesini benimseyerek yaşamı sekiz gelişim evresine ayırmaktadır. Bunlar;

Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-1 yaş): Erikson (1968), bireyin psikolojik olarak sağlıklı olması için "temel güven duygusu" kavramından bahseder.

Bu kavram, kişinin kendine karşı hissettiği güveni bir başkasına da hissetmesini içerir (Arslan,2008).

Anne-babalar tuvalet eğitimi verirken çocuklarını bu konuda terbiye etmek isterler. Uyguladıkları disiplin yöntemleri ve katı davranışları çocuğun kabul edilmediği ve sevilmediği duygusuna kapılarak güvensiz hissetmesine neden olur. Anne-baba bu dönemde çocuğun gereksinimlerini karşılarken sevip okşamalı onun güvende olduğunu hissettirmelidir.

Bağımsızlığa Karşı Utanç ve Şüphencilik (1-3 yaş): Bedensel olarak gelişen ve yürüme becerisi kazanan çocuk, gittikçe anneden bağımsızlaşmaya başlar. Herşeyi kendisi, denemek, yapmak ellemek ve görmek ister (San Bayhan ve Artan, 2005). Çocuklar tümüyle diğer insanlara bağımlı olmak istememektedir. Halen anne-babalarına bağımlı olmalarına karşın kendi denetimini kazanabilmesi ve özgür olduğunu hissetmesi önem taşımaktadır. Kendi kendine iş yapma gibi çabaları desteklendiğinde çocukta bağımsızlığın temelleri atılmaktadır. Aksi durumda çocukta kendi yeteneklerinden şüphe etme, bireysel ihtiyaçları ve vücudundan utanma duygularının gelişmesi olasıdır (Aral ve Durualp, 2012).

Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duyma (3-6 yaş): Erikson bu dönemde çocuğun güçlü bir şekilde inanma duygusunun başladığını ve yapabileceklerini keşfetme çabası içinde olduğunu belirtmektedir. Erikson'a göre;

a) Çocuklar çevrelerinde özgürce hareket etmeyi öğrenirler. Bu sebeple kendisi için geniş ve amaçlarını gerçekleştirebilecekleri bir ortam yaratırlar.

b) Çocuklar konuları tam olarak anlama çabası içine girerler ve birçok konuda sorular sorabilirler.

c) Çocukların düşünceleri ve hayal güçleri bu dönemde artar (Arslan,2008).

Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu (6–12 Yaş): Erikson çocuğunun bu dönemde öğrenmeye hiç olmadığı kadar istekli olduğunu söyler. Akranlarını bir şeyler yapmaya zorlamaz ve kızdırmazlar, işbirliği içine girer ve paylaşma eğiliminde onlarla birlikte bir şeyler yapmaya çalışır (Arslan, 2008). Dolayısıyla bu dönemde çocuğun bahsedilen bu girişimlerinin desteklenmesi önemlidir. Olumsuz tutumlar çocuğun başarısız hissetmesine ve aşağılık duygusunun gelişmesine neden olabilmektedir.

Kimliğe Karşı Rol Karmaşası (12-18 Yaş): Bu dönemde birey fiziksel olarak değişimler yaşamakta ve arkadaş çevresinden etkilenmektedir. Sık sık kendisine “Ben kimim?” sorusunu sorar. Çocuk gelişiminin farkındadır, bedenini tanımakla birlikte buna uygun bir kimlik belirlemeye yönelir. Kendisine beğendiği birini örnek alır ve ona özenir (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (18-26 Yaş): Gencin yaşamında evlilik ve iş kariyeri önemli olmaya başlar. Bu dönemdeki krizi sağlıklı olarak atlatan kişi güvenli bir şekilde sevgiyi verme ve alma gücünü kazanır. Aksi durumda, başkalarıyla dostluk ilişkisi kurmada güçlükler nedeniyle, psikolojik bir yalnızlığa itilebilir. Bu yalnızlıkla birlikten terk edilmişlik duygusu beraberinde gelir. Genç yetişkinin bu dönemdeki krizi atlatmasında, öğretmenlerine ve çevresindeki tüm kişilere karşılıklı sorumluluklar düşmektedir. İnsana sevgi ve saygıyı esas alan bir toplum yapısında, bu çatışmaların başarılı bir şekilde çözümlenebilmesi mümkündür (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Üretkenliğe Karşı Durağanlık (Orta Yetişkinlik): Bu dönem orta yaşlarla ilgili bir karmaşayı içerir, aynı zamanda bireyin genç kuşakların yetiştirilmesiyle ilişkili sorumluluklarını kapsar.

Üretkenlik, doğurganlığı, bir şey üretmeyi ve yaratıcılığı içerir. Birey, üretken değilse, bir işe yaramama duygusuna kapılır. Bireyin çocuklarıyla neslini devam ettirmek ister bu onun için önemlidir. Erikson üretkenliği neslini devam ettirmek ve yol gösterme ilgisi olarak tanımlar (Karacan ve Kazak Berument, 2012).

Ego Bütünlüğüne Karşı Dağılma (İleri Yetişkinlik): Yaşlılık yıllarını kapsayan bu dönemde birey ya önceki yedi dönemin olumlu birikimi sonucu benliğini tam olarak bulmuş olması bu döneminde umutsuzluklar içinde bulunmaması açısından önemlidir. Bu dönem, üretken geçen bir yaşamla yılların anlamsız geçtiği hissi arasında ki çatışmayla belirlenmektedir (Gürses ve Kılavuz, 2011).

2.2.1.3 Ekolojik Sistem Kuramı

Ekoloji kavramını davranış bilimlerinde ilk kez 1965'te Roger Barker kullanmıştır. Carel Germain'in 1979'da uyum dengesi (goodness of fit) olarak tanımlandığı çevre ve insan organizmasındaki karşılıklı uyumun önemine işaret etmesi sonucunda sosyal hizmet uygulamalarına girmiştir. Ekolojik sistem yaklaşımına göre insanla çevre bir uyum içinde olmalıdır (Danış, 2006).

Ekolojik Sistem Kuramı'nda çocuğun gelişimini etkileyen çevresel etmenlerin birbiriyle ilişkisi açıklanmıştır. Bronfenbrenner'a göre çocuğun doğrudan içinde yaşadığı aile ve okul katmanı mikrosistem, mikrosistemler arasındaki ilişki ve bağlatıları içeren ise mezosistemdir (Yılmaz, 2016).

Bronfenbrenner'a göre;

Mikrosistem: Çocuğun veya ergenin günlük hayatta etkileşimde bulunduğu kişileri ve bu kişilerle olan ilişkilerini içerir (Aile, okul, arkadaş çevreleri).

Mezosistem: Çocuğun ilişki içindeki iki veya daha fazla mikrosistem arasındaki etkileşimidir.

Ekzosistem: Çocuğun doğrudan içinde olmadığı ve gelişiminin dolaylı olarak etkilendiği etkileşimlerdir.

Makrosistem: Bir toplumun kültürünü, inanç sistemlerini, yasaları, tutumlarını, kişilerin yaşam stillerini ve sosyo-ekonomik durumlarını kapsamaktadır

Kronosistem: Bu sistem bütün sistemleri kapsayan en son sistemdir. Çocuğun içinde bulunduğu çevrede zaman içinde olan değişimlerin onun gelişimini hangi ölçüde etkilediğini ifade eder (Doğan, 2010).

2.2.1 Bebeklik ve Çocukluk Dönemlerinde Sosyal Gelişim

2.2.2.1 Bebeklik Döneminde Sosyal Gelişim (0-2 Yaş)

Yaşamın ilk yılları sosyal gelişim yönünden son derece önemlidir. Birey bebeklikten itibaren çevre aracılığı ile bilgi ve tecrübeler edinir. Bu bilgi ve tecrübelerin yanı sıra ilgi ve ihtiyaçları bakımından duygusal doyumu yine sosyalleşme yoluyla edinir. Anne-babasıyla kurduğu iletişim oynadığı oyunlar bebeğin sosyalleşme aracıdır.

Erikson, bebeklik döneminin en önemli görevinin, başkalarına karşı temel bir güven gelişimi olduğunu ileri sürer. Ona göre yaşamın ilk ay ve yıllarında, bebek dünyanın yaşanabilir ve tatmin edici bir yer mi, yoksa acı, üzüntü, düş kırıklığı ve kararsızlıklarla mı dolu olduğunu öğrenir. Güven ve güvensizlik duygusunun temelleri bu evrede atılmaktadır. Gereksinimlerinin yeterli derecede tatmin edilmesinin sonucunda çocukta güven duygusunun gelişimi son derece önemli bir süreçtir (Yavuzer, 2003).

2 yaş dönemi, çocukların kendi yeterliklerini sergilemekte ısrar ettikleri dönemdir. Bu yaş döneminde çocukta yeni bir düşünce biçimi görülür:

- Belli hedefe ulaşma amaçlı sistematik sorun çözme becerisi gelişir
- Saklanmış nesnelere bulmak için sistematik bir arayışa girişir

- Belirgin bir deneme-yanılma yönteminin aracılığı olmadan sorunlara çözüm getirir (Yavuzer, 2003).

2.2.2.2 İlk Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim (3-5 Yaş)

Üç yaş çocuğu yetişkinlerle etkileşim içinde olmaktan hoşlanır. Fakat yetişkinlere karşı olumsuz davranışlar sergileyebilir (Oktay, 1995). Bu dönemde çocuğun davranışlarının engellenmesi ve cezalandırılması çocuğun girişkenlik becerilerini olumsuz yönde etkiler. Sürekli cezalandırılarak davranışları engellenen çocuk yeteneklerine olan güvenini yitirerek suçluluk içine girer (Diken, 2010).

Dört yaşındaki çocuk atılgan ve girişimcidir. Çevresini merak eder, keşfetme çabası içinde olur. Yetişkinlere sürekli sorular sorarak bu durumu belli eder. Sürekli bir işle meşgul olma çabası ve girişimleriyle büyümek istediğini yansıtmaktadır. Çocuğun bu girişimlerine verilen olumsuz tepkiler çocuğun gelişimini, merak etme duygusunu olumsuz yönde etkiler. Korkutma ve cezalarla çocuğun atılganlığının kısıtlanması çocukta baskı altında kalma hissi oluşturur. Çocuğun yetişkenleri model almasının yanı sıra akranlarıyla olan etkileşimlerinde onların davranışlarından etkilenir. Bu yaşta, yetişkinlerle olumlu ilişkileri devam ettirmeye çalışır. Arkadaşlarıyla da daha uzun süre birlikte olmaya başlar (Yılmaz, 2012).

Bu dönemde çocuk sosyal yönde mutludur. Yardım etmesini sever ve kardeşlerini korur ve inatçılık etmez. Sosyal alanında uyum içindedir, yetişkinlerde iyi etkiler bırakmak ister, davranışları biraz yetişkine benzer. Başkalarına ve kendine güvenir. Bu onun sosyal gelişimini etkileyen en önemli etmendir. Dostça ilişkiler kurması ve onlara güvenmesi bu anlamda önem taşır. Çevresine güven duymazsa sosyal olarak sarsıntı dönemi geçirecektir (Ergin, 2012).

2.2.2.3 Son Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim (6-11 Yaş)

Çocuk yetişkin desteğine oldukça ihtiyaç duyar, işlerini kendi halletmek istemesinin yanı sıra yetişkinlerin hep yanında olmasını ister. Kuralları sorgular. Hareketli ve uyumsuz bir görünümündedir. Ailesine bağımlıyken aynı zamanda öğretmeni ve arkadaşlarıyla bağıni kuvvetlendirmek ister. Oyunlarda yetişkin yönlendirmelerini yerine getirebilir (Ergin, 2012).

Son çocukluk döneminin sonuna gelindiğinde, çocuğun problemleri kendi kişisel girişimleriyle çözme yeteniğinin yüksek düzeyde geliştiği görülür. Aynı zamanda çok sayıda ilişki kurar, bunun yanında aile ilişkilerinin zayıfladığı görülür (Yavuzer,1990).

2.2.2 Sosyal Gelişimi Etkileyen Etmenler

2.2.3.1 Mizaç

Sanson ve Rothbart'a (1995) göre mizaç, bireyin içsel ve dışsal uyaranlara karşı verdiği tepkilerdeki bireysel değişikliklerle kişinin motor ve dikkat alanlarında kendini düzenlemesi olarak tanımlanmaktadır. Mizaç özellikleri, uyumlu sosyal davranış örüntüleri ile örtülü olarak, belirli durumlara verilen bilişsel tepkilerin özgün formlarıdır. Bireyin davranış stili (davranışın ne şekilde ya da nasıl yapıldığı), o kişinin mizacı ile aynı anlamı taşımaktadır (akt: Altıntaş, 2009).

Çocuğun mizacı ileriki hayatında baskın olacağı rolleri ve karakter özelliklerini yansıtır. Sosyal yeterlilikte kalıtım önemli etkenlerden biridir. Bebeklikten itibaren çocuğun mizacını görmek mümkündür. Buna bağlı olarak çocuğun anne babasından kalıtım yoluyla aldığı davranışlarla birlikte çevresinde model aldığı, gözlemlediği davranışlarla birlikte mizacı oluşur. Çocuk paylaşma, yardımlaşma, işbirliği yapma ve empati kurma gibi davranışları kazanmada mizacı

tepkilerini ve davranışlarını etkilemektedir. Bu nedenlerle sosyal gelişimin önemli etkenlerinden birinin mizaç olduğunu söyleyebiliriz.

2.2.3.2 Kültür ve Çevre

Çocuk topluma uyum sağlama sürecinde ilk başta ailesinden öğrenir ve onları model alır. Bu durumun önemli etkenlerinden biri kültür ve çevredir. Anne-babalar içinde buldukları çevrenin kültürünü benimserler ve çocuklarına bu doğrultuda eğitim verirler. Çünkü toplumun bir üyesi olmalarının birincil koşulu o toplumun kültür ve değerlerini benimsemektir.

Erikson sosyalleşmeyi iki yönden kültürle ilişkilendirmiştir. Her ne kadar çocuklar tüm kültürlerde aynı aşamalardan geçerlerse de, her kültürün çocuğun her yaştaki davranışlarını yönlendiren kendine göre olan bir yönelimi vardır. Her kültürde değişen zaman ve yaşam şartları ile birlikte oluşan bir kültürel görecelik mevcuttur (Ekinci Vural, 2006).

Erken çocuklukta uyarıcılarla karşı karşıya gelmelerini sağlayıcı bir eğitim ortamının oluşturulması son derece önemlidir (Ekinci Vural, 2006).

2.2.3.3 Eğitim

Eğitim, kişinin ve toplumun sosyal ve ekonomik değişmelere adaptasyonunu sağlayan önemli bir süreçtir (Can, 2004).

Toplum ihtiyacına göre insan gücü yetiştiremezse varlığını sürdürebilmede sıkıntı yaşama noktasına gelir (Öztürk ve Talas, 2015).

Okul öncesi dönem, çocuğun sosyal gelişiminin desteklendiği ve tüm hayatı boyunca kuracağı ilişkilere ve ruhsal durumuna etki ettiği yıllar olarak bilinir. Okul öncesi dönemde çocuğun sosyal problemlerini çözebilen, olumlu davranış geliştirmesini destekleyen okul öncesi eğitim büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi eğitimde temel, kişiler arası problem çözme becerisini kazandırmak olmalıdır. Ancak bu şekilde sağlıklı ilişkiler kurulabilir ve çocuğun sosyal-duygusal alanı desteklenebilir. Bu durum çocuğun tüm gelişim alanlarının gelişimi açısından önem taşımaktadır. Eğitim sürecinde yalnızca akademik başarılarla değil onların sosyal alandaki başarılarına da yönelmek gerekmektedir. Sosyal ve kişiler arası problemlerini çözen bireyler olarak da topluma kazandırmak eğitimin hedefi olmalıdır (Anlıak ve Dinçer, 2005).

2.2.3.4 Akran İlişkileri

Çocukların akranlarıyla olan iletişimi çocukların dış dünyayı tanımalarını sağlamaktadır. Onlarla kurduğu iletişim öğrenmelerini ve keşfetmelerini sağlayacaktır. Akranlarıyla iletişim sosyal yeterliliğin önemli bir etkeni olan empati becerisini geliştirecektir. Kendisinden farklı düşünen, farklı oynayan akranlarıyla karşılaştığında verdiği olumlu veya olumsuz davranışlar onun sosyal gelişimini içe kapanık olma veya dışa dönük olma açısından etkileyecektir. Çocuğun sosyal gelişiminin desteklenmesi açısından akranlarıyla pozitif ilişki içinde olması gerekmektedir. Çocuk oyun oynarken oyuncakları birlikte kullanma ve rolleri paylaştıklarında iş birliği içinde olumlu sosyal davranışlar sergiler. Bu durumda akranlarından olumlu dönüt aldığı olumlu sosyal davranışı pekişecektir.

Çocukların sosyalleşmelerinde rolü olan temel etmenlerden biri de akran ilişkileridir. Çocuğun olumsuz akran ilişkilerinde olması sonucu sosyal hayatında başarısız olmalarına ve içsel çatışma yaşamalarına neden olur. Yalnızca sosyal alanda başarısızlık değil, öğrenme deneyimleri de olumsuz yönde etkilenir. Bu bağlamda çocuk sosyalleşme girişimlerinde bulunmaktan kaçınır. Bu onların yalnız hissetmesine neden olacaktır. Akranları tarafından red edilen ve akran şiddetine uğrayan çocuklar ileriki yaşlarda dışa yönelik problemler yaşama riski altındadır.

Bununla birlikte kendine olan güveni de azalmaktadır (Gülay, 2009). Akranları ile etkileşimde bulunan çocuklar ben merkezli davranışlarını azaltma eğiliminde olurlar (Özmen, 2013).

2.2.3.5 Aile

İnsan belli bir zamanda belli bir sosyal ve kültürel ortamda doğar ve sosyalleşme süreci içerisinde çevresine ve topluma uyum çabası gösterir. Bu çaba önce aile sonra okul daha sonra meslek ortamı içinde devam eder (Küçük ve Koç, 2015).

Anne babanın tutumları çocukların sosyal çevresinde ve akranlarıyla mutlu, pozitif ilişkiler kurabilmesi ve kendine güvenmesi açısından önemli bir etkidir. Uygun çocuk yetiştirme tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarının sosyal ilişkilerinde mutlu bireyler olduğu bilinmektedir. Anne babanın çocuğunu sosyal etkileşimlerinde cesaretlendirmesi ve ona uygun çevre koşulları yaratarak imkanlar sunması onu çevresiyle ve akranlarıyla olan iletişimde güdüleyecektir. Aile çocuğun sosyal ihtiyaçlarını karşılamalıdır. aksi halde çocuğun sosyal gelişimi desteklenemez.

2.3 Sosyal Problem Çözme Becerisi

Sosyal problem çözme becerisi, sosyal alandaki anlaşmazlıkları, yaşanan güçlükleri çözmek adına stratejiler üretmek, uygulayabilmek olarak tanımlanır (Berk, 2013). Çocuklar öncelikle dünyayı kendi açısından görürler ilerleyen dönemlerde ise toplumda kendisine bir yer edinme çabası içinde sosyal etkileşimde bulunmaya başlar (Günindi, 2010). Çocuklarda sosyal problem çözme becerisi, farklı anlayışları bir araya getirebilmelerini ve çeşitli bireylerarası ilişkileri sürdürebilmelerini gerektirir.

Çocuğun çevresiyle olumlu iletişim kurabilmesi için sosyal problem çözme becerisinin gelişmesi belirleyici bir etkidir. Çocukların problemlerini çözebilmeleri duygusal iyi oluşlarını etkilemektedir. Çocuk okul öncesi dönemde sosyal çevresinin genişlemesiyle iyi ilişkiler kurmasının yanı sıra akranlarıyla çatışma içinde olabilmektedir. Bu durum çocuğun sosyal problem çözme becerisinin gelişmesi için fırsattır. Çocuklar olumlu sosyal davranışlar sergilediklerinde akranlarıyla olumlu ilişkiler kurabileceklerdir. Akranlarıyla ve çevresiyle olumlu ilişki kuran çocuk mutlu hissedecek ve sosyal gelişimi olumlu yönde etkilenecektir.

Çocuğun sosyal alanda sağlıklı etkileşim sürdürebilmesi için bazı davranış ve becerileri kazanmış olması gerekmektedir. Bu becerilerden biri de sosyal problem çözme becerisidir (Kayılı ve Arı, 2015).

Sosyal problem çözme becerileriyle yaşanan zorlukların üstesinden gelinir, bununla birlikte başa çıkılması zor durumlarda bu beceriler ortaya çıkar. Çatışmaların önlenmesi ve güç durumlarla başa çıkmak amacıyla kullanılan becerilerdir (Bredenkamp, 2015).

Sosyal problem çözme eksikliği alan yazın incelendiğinde saldırganlık ve problem davranışları beraberinde getirdiği görülmektedir. Çocuğun sosyal problem çözme becerisi ona empati kurma, işbirliği yapma, paylaşma gibi sosyal becerileri kazandıracaktır (Berk, 2013).

Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik gerekli çevresel koşulların sağlanması ve uygun fırsatların yaratılması, çocuğun problem durumların karşısında çözüm üretebilmesini ve sosyal problem çözme becerilerinin gelişimini sağlar (Arı ve Seçer, 2003). Çocukta güven duygusu geliştikçe çocuk, beklemeyi ve tepkisini kontrol etmeyi öğrenir. İhtiyaçları karşılandıkça yatıştır. Sevgi ve kabulle yaklaşıldığında bu sevgiyi sürdürmek için kendini kısıtlamaya başlar. Diğer taraftan

da saldırganlığı oyununa aktararak bastırmak zorunda kaldığı bu duyguları boşaltma imkanı bulur. Daha sonra anne-babasına benzemek ve onların onayını almak için kendini kontrol etmeye başlar. Çevresinde gördüğü örnek davranışlarla dürtülerini dizginlemeye başlar (Giren, 2013).

2.3.1 Çocuklarda Sosyal Problem Çözme Davranışı

Sosyalleşme sürecinde çocuklar sosyal problem çözme davranışlarında aşamalı olarak yetkinleşirler. Ancak bu süreçte zaman zaman uygun olmayan stratejileri uyguladıkları da gözlenmektedir. Dereli (2008) çocuklarda uygun olmayan stratejileri aşağıdaki nedenlere bağlı olarak kullandıklarını belirtmiştir:

1. Problemin çözümü için daha uygun çözümler üretememelerinden,
2. Uygunsuz stratejilerin aileler ve öğretmenler tarafından farkında olmadan pekiştirilmesinden,
3. Uygun olmayan stratejileri kullanan çocukları gözlemleyerek, onların bu davranışlarından etkilenmelerinden kaynaklandığı görülmektedir.

İnsanlar gün içerisinde farklı kişilerle, değişik sürelerde ve çeşitli ortamlarda etkileşimde bulunurlar. Bu etkileşim sürecindeki ilişkiler bazen taraflardan en az birini memnun etmeyebilir. Kişiler arası problemler, etkileşimde bulunanlardan en az birinin var olan etkileşim biçimiyle olması gereken ideal etkileşim biçimi arasındaki farkı algıladığı, bu fark yüzünden rahatsızlık hissettiği ve bu rahatsızlığı gidermek için girişimlerde bulunduğu, ancak girişimlerinin engellendiği bir durum olarak tanımlanabilir (Ömeroğlu ve Kandır, 2007).

Kendini duygusal ve sosyal açıdan ifade edebilme, paylaşma, sorumluluk alma, aldığı sorumluluğu yerine getirme, doğru karar verme, karşılıklı iletişime açık olma ve sosyal problem çözme gibi sosyal beceriler, çocuğun sosyal ortamlara

girmesini, sosyal kabul görmesini ve başlattığı bu ilişkiyi sağlıklı bir şekilde sürdürmesini sağlar (Güler, 2012).

Çocukların sosyal problem durumları ile karşılaştıklarında temel olarak “olumlu (prososyal) davranışlar” ve “olumsuz (saldırgan) davranışlar” olmak üzere iki temel davranış sergiledikleri söylenebilir (Bayhan ve Artan, 2007). Çatışma yaşadıklarında önemli olan çocukların sosyal problemleri çözmede kullandıkları stratejilerin prososyal ya da antisosyal olmalarıdır. Prososyal davranışlar, bir gruba veya bir kişiye yardım etme ve faydalı olmayı amaçlayan kasıtlı, gönüllü davranışlardır. Antisosyal davranış ise, kişiye veya topluma zarar vermeyi amaçlayan davranıştır. Antisosyal davranışlar; saldırganlık, zorbalık, alay etme davranışlarının yanı sıra akranlarının isteklerini reddetme ya da erteleme, başkalarının haklarına saygısızlık gibi davranışları içerir (Dereli İman, 2013).

2.3.2 Prososyal Davranış

Prososyal davranışta bilerek ve isteyerek fayda sağlama amacı vardır. Herhangi bir ödül beklentisi olmadan gönüllü olarak davranışlar sergilenir. Temel olarak fedakar olma, yardım etme, paylaşım, anlayışlı olma, işbirliği kurma gibi davranışlar içerir (Bağcı, 2015).

Prososyal davranış, toplumun ahlaki yargıları, değerleri, kuralları açısından da önemlidir. Toplumda paylaşmayı bilen, işbirliği içinde olabilen, saygılı, iletişimi kuvvetli bireyler yetişmesi beklenmektedir. Yapılan araştırmalara göre prososyal davranışların gelişimi erken çocukluk yıllarında kazanıldığı görülmektedir.

Prosoyal davranış; çeşitli araştırmacılarca farklı biçimlerde açıklanmaya çalışılmıştır. Krebs (1982), “başkasının uğruna kişinin kendi yararına olan bir durumu gönüllü olarak feda etmesi” olarak tanımlamıştır.

Eisenberg ve Mussen (1989), “bir gruba yardım ya da yarar sağlamak için amaçlanan gönüllü hareketler” olarak ifade etmiştir (akt: Bıçakçı ve Altıntaş, 2017).

Carlo ve Randall (2002) olumlu sosyal davranışları dört başlık altında bir araya getirmişlerdir. Bunlar;

1. Fedakâr davranışlar: Başkalarının ihtiyaçları ve refahı için içsel uyarıların etkisiyle sergilenen olumlu sosyal davranışlardır.
2. Uyum davranışları: Bireyin, karşısındakinin sözlü ya da sözsüz isteklerine olumlu yanıt vermesi olarak tanımlanan olumlu sosyal davranışlardır.
3. Duygusal davranışlar: Duygusal açıdan yakınlık hissedilen kişi ya da duruma karşı sergilenen olumlu sosyal davranışlardır.
4. Toplumsal davranışlar: Aile, akran gibi toplumsal çevreden onay almak amacıyla sergilenen olumlu sosyal davranışlardır (akt: Yılmaz, 2016).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğun sosyal çevresi genişler, akranlarıyla ve öğretmenleriyle kurduğu iletişim onun prososyal davranışlarının gelişiminde önemli bir etkidir. Çocuk prososyal davranışlarda bulunduğu iyilik hali desteklenecek ve olumlu dönüt almasıyla birlikte motivasyonu artıp sosyal ilişkilerinde mutlu olacaktır. Çevresiyle pozitif ilişkiler kurabilmesi çocuğun sosyal gelişimini empati kurma, iş birliği yapma, paylaşma, yardım etme, olumlu akran ilişkileri kurma becerileri açısından desteklemektedir.

2.3.3 Antisosyal- Saldırgan Davranış

Kişinin kurallara sürekli uymayarak başkalarının haklarını umursamadan hareket etmesi yani sosyal normları zedeleyen davranışlar göstermesi “antisosyal davranış” olarak tanımlanmaktadır (Kaner, 1991).

Antisosyal davranışlar, içinde bulunduğu çevreye uyum sağlamada zorlanma ve toplumun geneli tarafından olumsuz olarak kabul edilen davranışlardır (Melekoğlu, Çelik ve Tomris, 2014).

Antisosyal davranışlardan uzak, empati becerisi yüksek, işbirliği kuran, etkili iletişim kurabilen bireyler toplum tarafından kabul görmektedir. Erken çocuklukta antisosyal davranışların kaldırılması ve önlenmesi açısından okul-aile işbirliği önlenmesi önem taşımaktadır. Aksi takdirde çocukta antisosyal davranışlar ilerleyecektir. İlerleyen zamanlarda sosyal etkileşimlerde iletişim kurma, toplumda yer edinme, iş birliği yapamama gibi sorunlar görülecek, beraberinde sosyal problemleriyle başa çıkmada zorlanacaklardır, bu durumda toplumda mutsuz ve ilişkilerde problemlerle birlikte içe kapanık, asosyal bireyler görülmesi artacaktır.

2.4 Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme ile İlgili Tutumları

Çocuk yetiştirme tutumları anne-babanın çocuğun yaşamında doğumundan itibaren yer alması ve bu süreçte ilk etkileşim yerinin aile olması nedeniyle çok önemlidir. Çocuğun kişisel özelliklerinin oluşması, ruhsal açıdan sağlıklı olması ayrıca çevresiyle ve akranlarıyla uyumu ile ana-baba tutumunun arasında önemli bir ilişkinin olması ana-baba tutumlarının etkileriyle ilgili araştırmaları gerekli göstermektedir (Düzgün, 2003).

Alanyazın incelendiğinde anne-baba tutumlarının, çocuğun ailesine karşı olumlu veya olumsuz davranış geliştirmesinde önemli etkiye sahip olduğu görülmektedir. Tutumlar, anne-babanın çocuklarıyla arasındaki ilişkiyi belirleyen bir faktördür. Çocuk, anne-babasıyla olumlu ilişkiler kurabilmesiyle birlikte yeteneklerini farkeder ve kendine olan güveni artar. Anne-babasıyla olumsuz ilişki içindeyse kendisiyle ilgili algısı da olumsuz olacaktır.

Ebeveyn çocuk yetiştirme tutumları şu şekilde gruplandırılabilir;

- Baskıcı-Otoriter Anne-Baba Tutumu
- Koruyucu Anne-Baba Tutumu
- İlgisiz-Kayıtsız Anne-Baba Tutumu
- Aşırı Hoşgörülü Anne-Baba Tutumu
- Demokratik Anne-Baba Tutumu

Aşağıda bu tutumlarla ilgili daha detaylı bilgilere yer verilmiştir.

2.4.1 Baskıcı Otoriter Tutum

Bu tutum, yetersiz sosyal gelişimin nedenidir. Böyle bir ortamda tartışmaya yer verilmez. Anne-baba çocuklarının düşüncelerini sınırlar ve isteklerini yaptırır. Çocuğun istekleri ve gereksinimleri bu tutumda önemli değildir (Yavuzer, 2003). Otoriter anne-babalıkta, çocukların istedikleri olmaz, kurallar ve emirler sıkı bir disiplinle uygulanır (Günel, 2007).

Otoriter ebeveyn tutumunda, sıkı bir denetim vardır. Çocuğa karşı duyarlık, kabul ve ilgi düşük, talep ve kontrol ise yüksektir. Otoriter ebeveynler kurallarıyla yaptırım uygular ve olumsuz geri dönütlerde cezaya başvururlar. Çocuklar özerk değildir, zorlayıcı bir tutum görürler (Aktaş Özkafacı, 2012). Bazı durumlarda bu tutum içerisinde olan anne-babalar fiziksel cezanın yanı sıra çocuklarının sevdikleri nesnelere, etkinliklerden mahrum bırakıp, hakaret etme gibi duygusal cezaya başvururlar. Aşırı disiplin uygulama vardır (Günel, 2007).

Baskı altındaki çocuk kendini ifade etmekten çekinir ve korkar. Uysal ve saygılıdır fakat baskı altında kalmaları, çekingen ve kendini ifade edemeyen kişilik yapılarının oluşmasına neden olmaktadır. Bu çocuklar aynı zamanda başkalarının etkisine kolayca girebilir. İleride sosyal yaşantılarında pasif olabilirler (Çağdaş, 1997). Ya da pasif ve korkak olmalarının tam tersi olarak saldırgan davranışlara da yönelebilirler.

2.4.2 Koruyucu Tutum

Koruyucu tutumda ana-baba çocuğun bütün ihtiyaçlarını kendileri karşılamaya çalışır. Çocuğun kendi başına bir şey yapmasına izin vermek yerine, “onun yerine ben yapayım” düşüncesi hakimdir. Çocuğun yemeğini annenin yedirmesi, tuvaletini kendi başına yapmasına izin vermemesi, ana-babanın çocuğunu mikroplu olabileceği düşüncesiyle çeşme suyuyla yıkamak yerine içme suyuyla yıkaması, çocuğun kendi yatağında yatmak yerine ana-babayla yatması gibi durumlar bu tutumda rastlanmaktadır.

Anne baba ilişkilerinde doyumsuzluk ve iletişim eksikliği da önemli bir etken olarak görülmektedir (Günalp, 2007). Genellikle anne-babanın yaşlılık döneminde dünyaya gelen çocuklar, en küçük çocuklar, bir evin tek kızı ya da tek oğlu olan çocuklar daha çok korunurlar. Aşırı koruyucu tutum içinde olan anne, çocuğun ağlamasına dayanamaz, sık sık doktora götürür. Çocuğunu kucağından indirmek istemezler ve çocuğuyla ilgili sürekli bir kaygı içine girerler. Bu durumdaki çocukların bağımsız hareket edebilmesi engellenmektedir (Çağdaş, 1997).

Anne-babanın aşırı koruyucu tutumda olması çocuğa haddinden fazla kontrol ve titizlilik gösterilmesi demektir. Büyümesine izin verilmeyen aşırı korumacı ortamda, çocuğun sosyal gelişimi engellenmiş olur (Yavuzer, 2003).

2.4.3 İlgisiz-Kayıtsız Tutum

Bu tutum, çocuğun maddi ve manevi olarak ihtiyaçlarına duyarsız kalmayı onu sevgiden yoksun bırakmayı içerir. Aileler disiplin uygulamazlar ve kontrol yok denecek kadar azdır. Çocuklar son derece özgürdür. Anne-baba umursamazlık içinde çocuklarını tamamen kendi hallerine bırakmışlardır. Onları yalnız bırakıp sorunlarını görmezden gelerek kendi başlarına güç durumlarla baş etmelerini beklemektedirler. Ailede iletişim yoktur ve çocuklar dışlanır (Yavuzer, 1995)

Bu tutumdaki anne-babalar için kendi ihtiyaçları ve sosyal yaşamları daha önemlidir ve kendilerinden ödün vermezler. Bu bağlamda sosyal alanda zayıf ve bağımsız kalamayan çocuklar yetişir (Yavuzer, 2003). Kendi yaşamlarındaki streslerden çocuklarıyla ilgilecek gücü kendilerinde bulamazlar. Genelde bu tutum içerisinde olan çocuklar başkalarının gözünde başarısız olduklarını düşünürler. Sevgisizlikle büyüyen çocuk başkalarını sevmekte zorlanır ve genelde sınırlı bir hal içerisinde olurlar (Güenalp 2007).

Bu tutumda yetişen çocuk, sınırları belirsiz bir dünyada yaşıyor gibidir. Ne yapacağına hep kendi karar vermek zorundadır. Bu durum, küçük bir çocuk için aslında büyük bir yüküdür (Özkan, 2015).

2.4.4 Aşırı Hoşgörülü Tutum

Aşırı hoşgörülü tutumda çocuğun her istediği yerine getirilir, çocuklar şımartılır, verilen özgürlükte bir kısıtlama yoktur. Aile, çocuğun isteklerine kolayca boyun eğer, evde çocuk egemendir ve aile çocuğun egemenliğini kabul etmiş durumdadır.

Aşırı hoşgörülü anne-babalar çocukları ne isterse alır ve ne yapmak isterlerse izin verirler. Bu tutum uzaktan çok ilgili gibi yansısı da çocuklarına karşı kontrolleri düşüktür. Bu durumda çocuklar kendilerini kontrol etmeyi öğrenemezler. Sosyal alanlarında hep sözlerinin geçmesini ve isteklerinin sürekli karşılanmasını beklerler (Yavuzer, 2003). Bu tutum içerisindeki ailelerde disiplin yoktur ve genellikle hoş görmek ve boş görmek vardır. Bu anlayışta çocuktur ne yapsa yeridir gibi hoş görüp boş vermek üzerine yüzeysel ve asılsız temeller barındırır (Güenalp,2007).

Aşırı hoşgörü beraberinde antisosyal davranışları getirmektedir. Bu şekilde ileriki yaşantısında çocuk başkaları tarafından seilmeyen, istenmeyen bir kişi haline gelir. Çünkü başkalarının haklarına saygı göstermeyen, işbirliği içinde çalışamayan,

yalnız kendi çıkarlarını düşünen, bencil, başkaları ile olumlu sosyal ilişkiler kuramayan çocuklar, arkadaşları tarafından gruba alınmak istenmez ya da grubun dışına itilirler. Bu durum da çocuğun sosyalleşmesini engeller (Çağdaş, 1997).

2.4.5 Demokratik Tutum

Demokratik tutumda, çocuğun da ailede bir birey olduğu kabul edilir ve söz hakkı vardır. Ev içerisindeki kurallar sadece ana-baba tarafından değil, çocuk da dahil edilerek beraber belirlenir. Olumsuz davranışlarında çocuğa ceza verilmez. Çocuk azarlanmaz, aşağılanmaz ve yapmak istemediği şeyler zorla yaptırılmaz (Yavuzer, 2003). Kurallar dayak ve baskıyla uygulanmaz. Amaç, çocuğu pasif kalmasını sağlamak değil, sorumluluk duygusu kazandırmaktır (Yörükoğlu, 1986).

Demokratik tutumu benimseyen aileler, kontrol, açık iletişim, olgunluk beklentisi ve bakım-destek boyutlarındaki özelliklere yüksek derecede sahiptirler. Bu aileler çocuklarından olgun davranışlar beklerler ve kurallara uymalarını isterler. Çocuklarına karşı sıcak ve ilgilidirler. Çocukları ile iletişim kurarken sabır ve duyarlılık gösterirler. Aile içinde karar alırken çocukların görüşlerini de alırlar (Aktaş Özkafacı, 2012).

Demokratik ebeveyn stilinde yüksek düzeyde kabul, ilgi ve sevgi vardır. İletişim, ilgi ve denetim boyutlarında olmak üzere çift yönlü olarak işlemektedir. Çocuğa karşı duyarlılık, kabul, talep ve kontrol düzeyleri yüksektir. Fakat çocukların davranışlarını kontrol ederken ve disiplin tekniklerini uygularken cezalandırıcı olmaktan çok destekleyicidirler. Çocuklarının bireysel yönlerinin ve yeteneklerinin farkındadırlar. Onların bireyselliğini kabul eder ve bireyleşmelerini desteklerler (Aktaş Özkafacı, 2012).

2.5 Konu İle İlgili Araştırmalar

2.5.1 Sosyal Problem Çözme İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.5.1.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Shure, Spivack ve Jaeger (1971) dezavantajlı durumdaki okul öncesine devam eden çocukların sosyal davranışlarıyla sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 4-5 yaş aralığındaki 32 erkek ve 30 kız olmak üzere 62 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre; kızların erkeklerden daha fazla kişilerarası ilişkilere eğilimlidirler (ak: Özmen, 2013).

Walker, Irving ve Berthelsen (2002) okul öncesi çocuklarda sosyal problem çözme stratejilerinin cinsiyetle olan ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre; kız çocukları sosyal problem çözme becerilerinde daha iyidir. Ayrıca kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha az antisosyal davranışlarda buldukları sonucuna varılmıştır (akt: Yılmaz, 2012).

Mayeux ve Cillesen (2003), anasınıfına ve birinci sınıfa devam eden erkek çocukların sosyal problem çözme becerilerini ele aldıkları çalışmalarında, problem çözme becerisinde yaşa bağlı değişimler olduğu, akranları arasında sosyal kabul düzeyi yüksek olan çocukların düşük olanlara nazaran daha fazla prososyal çözümler sundukları yönünde bulgulara ulaşmışlardır.

Stevens (2009), çocukların sosyal problem çözme becerileri, bilişsel esneklik becerileri ve öğretmen değerlendirmeleriyle belirlenen sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın bulguları; Washington'da Head Start okul öncesi eğitim sınıflarına ve anaokulu sınıflarına devam eden, düşük gelirli ailelerin 4,5- 6 yaş aralığındaki 85 çocuktan toplanarak elde edilmiştir. Bu araştırmanın hipotezlerinde, sosyal problem çözme becerisi, bilişsel esneklik ve

sosyal beceriler ile davranış problemleri arasında önemli bir ilişki olduğuna odaklanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, küçük çocukların sosyal becerileri ve davranışlarında bilişsel esnekliğin önemi ile ilgili yeni bilgiler sağlamıştır. Stevens (2009), bilişsel esneklik becerisi daha iyi olan çocukların, daha az sosyal problem çözme strateji üretirken, daha fazla sosyal beceriye sahip ve daha az davranış problemi gösterdiklerini gözlemlemiştir (akt: Giren, 2013).

Mulrey (2016), okul öncesi eğitime devam eden 24 çocuğun sosyal problem çözme becerilerinin problem çözme programı doğrultusunda hangi biçimlerde değiştiğini boylamsal olarak incelediği çalışmasında; 3-5 yaş arası çocukların problem çözme becerilerinde olumlu yönde artış olduğunu ve erkeklerin programdan daha fazla yarar sağladığını belirlemiştir.

2.5.1.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akbaş (2005) okulöncesi eğitim alan 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerini incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre; sosyo-ekonomik ve kültürel düzey artması, anne ve babaların eğitim durumlarının üst seviyede olmasıyla çocukların sosyal problem çözme becerilerinin de yükseldiği görülmüştür. Ayrıca okul öncesi eğitim alan çocukların sosyal problem çözme beceri puanları yüksek çıkmıştır. Araştırmaya göre okul öncesi eğitim çocukların sosyal problem çözme becerisini etkilemektedir.

Yaban ve Yükselen (2007) 7-11 yaş arası korunmaya muhtaç çocukların sosyal problem çözme becerilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, kızların sosyal problemleri çözmeye erkeklerden daha başarılı oldukları bulunmuştur. Problemin çözümünde başarı gösterilmediğinde, yaş grubu büyük çocukların yeni stratejiler üretmede daha etkin oldukları görülmüştür (Ersan, 2014).

Hamarta (2007) ilköğretim 8. Sınıfa giden öğrencilerin sosyal problem çözme becerilerinin algılanan anne-baba tutumlarıyla ilişkisini incelediği araştırmasının sonucunda, kızların probleme olumsuz yönelme ve akılcı problem çözme puanları erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal problem çözmenin anne eğitim durumuna göre farklılaştığını, baba eğitim durumuna göre ise farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca algılanan anne baba tutumunun çocukların sosyal problem çözme becerileri ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Yılmaz, 2012).

Şahin (2009) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının özerklik ve atılganlık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; Problem çözme becerileri arttıkça, özerklik ve boyutları düzeyinin de az da olsa arttığı, özerklik düzeyi artıkça sosyal problem çözmenin boyutlarının da az da olsa arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2012), 60-72 aylık çocuklarda duyguları anlama becerileriyle sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, duyguları anlama becerileri, kardeş sayısı, yaş, okul öncesi eğitim ve anne öğrenim durumuna göre çocukların sosyal problem çözme becerileri farklılaşmaktadır. Fakat ailenin aylık toplam geliri, cinsiyet ve baba öğrenim durumunun çocukların sosyal problem çözme becerisiyle ilişkili olmadığı görülmüştür.

Özkan (2015) annelerin duygu sosyalleştirme davranışları ile çocukların benlik algısı ve sosyal problem çözme becerilerini incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, annelerin destekleyici ve destekleyici olmayan duygu tepkileri ile çocukların sosyal problem çözme ve benlik puanları arasında istatistiksel olarak

anlamli derecede farklılık görülmemiştir. Ancak çocukların sosyal problem çözme ve benlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamli bulunmuştur.

Karakuş (2017) 60-72 ay çocukların sosyal problem çözme becerilerini anne tutumları açısından incelemiştir. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla "Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve "Wally Sosyal Problem Çözme Testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların sosyal problem çözme becerilerinin anne tutumlarına göre anlamli düzeyde farklılaşmadığı gözlenmiştir.

Bozkurt Yükçü (2017) bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duyu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre; Çocukların sosyal problem çözme becerileri çocuğun yaşına göre farklılık göstermekte fakat cinsiyet, kardeş sayısı, aylık gelir, anne ve babanın yaşı, eğitim durumu ve çalışma durumuna göre farklılık göstermemektedir.

2.5.2 Anne-Baba Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.5.2.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Baldwin ve arkadaşları (1945) tarafından aile içindeki demokratik, otoriter tutumlar ve bunların çocuk üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, demokratik ve otoriter aile ortamında büyüyen çocukların birçok yönden farklılıklar gösterdiği görülmüştür (akt: Köksal, 2016)

Turner ve Harris (1984) anne baba tutumları ile çocukların sosyal yeterlilikleri arasındaki etkileşimi araştırmışlardır. Sonuçlarda çocuğun yaşının ve cinsiyetinin anne baba tutumlarında bir etkisinin olmadığını bulmuşlardır (akt: Bolattekin, 2014).

Peren, Stadelmann, Wyl ve Klitzing (2007) yaptıkları çalışmada çocukların duygusal davranışlarına ve davranış problemlerine odaklanmışlardır. Ebeveynlerin

yanında öğretmenler ile de çalışılmış ve çalışmaya okul öncesi dönemdeki çocuklar da dahil edilmiştir. Birçok çalışma gibi erkeklerin daha hareketli olduklarını ortaya çıkarmışlar ve hareket düzeyinin ebeveynlerin eğitim seviyesinin azlığına bağlı olarak arttığını görmüşlerdir (akt: Bolattekin, 2014).

2.5.2.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Öğretir (1999) alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 6 yaş çocuklarının sosyal oyun davranışlarıyla anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, anne baba tutumları çocukların sosyal oyun davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir.

Durmuş (2006) 3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne baba tutumlarını bazı değişkenlere göre incelediği çalışmasını 3-6 yaş arası çocukları olan 300 anne baba oluşturmaktadır. Yapılan analizler sonucunda Aşırı Koruyucu ve Baskı-Disiplin içeren anne baba tutumlarıyla anne babaların öğrenim durumları; Düzen ve Liderlik özellikleriyle anne babaların yaşları; Kişisel Uyum özelliğiyle ebeveynlerin medeni durumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı zamanda kişilik özellikleriyle anne baba tutumları arasındaki ilişki anlamlı düzeydedir.

Şahin Zeteroğlu (2014) altı yaşındaki çocukların anne baba tutumları ile çoklu zeka alanları ve grup içi etkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, anne tutumları genel olarak çocukların çoklu zekâ alanlarını ve grup içi etkinlik düzeylerini etkilememektedir. Ancak annelerin sosyoekonomik düzeyleri kız ve erkek çocuklarına olan tutumlarını etkilemektedir.

Bolattekin (2014) anne-babanın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini özel anaokullarında ve özel kolejlerde eğitim alan 4-6 yaş grubu çocuğa

sahip 200 anne veya babadan oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, çocuklarda gözlemlenen davranış problemlerinde, akran sorunlarında ve total güçlüklerde cinsiyet değişkenine bakıldığında farklılaşmanın anlamlı olduğu görülmüştür. Erkek çocuklarının kız çocuklara göre daha fazla davranış problemi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal davranışlarda kızlar erkeklerden daha başarılı olmuştur.

Okur Metwally (2017) anasınıfına devam eden çocukların problem çözme becerileri ile anne-baba tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda çocuğun cinsiyetinin, doğum sırasının, kardeş sayısının, okul öncesi eğitim alma süresinin, anne-baba öğrenim düzeyinin, annenin çalışma durumunun anasınıfına devam eden çocukların problem çözme becerilerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Anasınıfına devam eden çocukların problem çözme becerileri ile anne-baba yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Çocuğun doğum sırası, kardeş sayısı, okul öncesi eğitim aldığı süre, anne-baba yaş grubu, anne-baba öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumunun anne-baba tutumları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı görülmüştür.

Bölüm 3

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Araştırma iki veya daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişimin derecesini araştıran genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline dayalı olup, nicel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür.

3.2 Evren ve Örneklem

3.2.1 Çalışma Evreni

2015-2016 eğitim-öğretim yılında KKTC Girne İlçesi'ndeki 52 devlet anasınıfında öğrenim görmekte olan 440 kız ve 441 erkek olmak üzere toplam 881 5-6 yaş grubu çocuğu ve aileleridir.

3.2.2 Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini KKTC'nın Girne İlçesi'nde bulunan devlet anaokulları arasından tesadüfi örnekleme tekniği göre belirlenen anaokullarının 5-6 yaş grubu anasınıfına devam eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş olan ebeveynlerin çocuklarından 52 kız (%52.0) ve 48 erkek (%48.0) toplam 100 öğrenci ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan çocuklar Girne Maarif, Alsancak, Lapta, Çamlıbel Aysun, Çatalköy, Osman Türkay, Karşıyaka anaokullarına devam etmektedir. Çocukların 46'sı (%46.0) 5 yaş grubunda 54'ü ise (%54.0) 6 yaş grubunda öğrenim görmektedir.

Kişisel Bilgi Formu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği okullar aracılığıyla ailelere gönderilmiş ve çalışmaya katılmayı kabul ederek ilgili formları doldurup gönderen

ailelerin çocuklarına Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeği araştırmacı tarafından okullarda uygulanmıştır. Toplam olarak okullarda ailelere gönderilmek üzere 600 form dağıtılmış ve geri dönen 100 ebeveynin çocukları ile çalışmaya devam edilmiştir. Ailelerden geri dönen 100 Kişisel Bilgi Formunu 75 anne (%75) ve 25 baba (%25) yanıtlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu'nda elde edilen bilgiler doğrultusunda çocukların ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerine ait bilgilere Bulgular bölümünde Tablo 2'de yer verilmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

3.3.1 Wally Sosyal Problem Çözme Testi

Bu test Rubin-Krasnor (1986) tarafından geliştirilmiştir. Testte 15 farklı sosyal problem durumu içeren resimli kartlar çocuğa gösterilir ve böyle bir problem durumuyla karşılaşsa ne yapacağı sorulur. Resimli kartlar kız çocukları ve erkek çocuklarının resimli kartları birbirinden farklıdır. Çocukların verdiği her cevap prososyal ve antisosyal olarak gruplandırılır. Prososyal davranış için 1 puan, saldırgan davranış için ise 0 puan verilir. Ayrıca puanlanamaz için de sıfır puanı verilir. Testten alınan en yüksek puan onbeş, en düşük puan ise sıfırdır (Rubin ve Krasnor, 1986).

Testin Türkçe uyarlaması ilk olarak Dereli (2008) tarafından doktora tezi kapsamında yapılmış, ardından Yılmaz (2012) tarafından yüksek lisans tez çalışması kapsamında geçerlik-güvenirlik analizleri gerçekteştirilmiştir. Yılmaz (2012) tarafından yapılan analizler sonucunda testin KR20 güvenilirlik katsayısı .79 ve testin aralıklı tekrarı korelasyon katsayısı ise .95 olarak hesaplanmıştır (Yılmaz, 2012).

Testi'nin Türkçe formu üzerinden geçerlilik-güvenilirlik çalışması Yılmaz ve Tepeli (2013) tarafından yapılmıştır. Wally Sosyal Problem Çözme Testi'ndeki maddelerin iç tutarlık güvenirliği KR 20 yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. 359 çocuktan toplanan veriler kullanılarak hesaplanan güvenirlik katsayısı .79 olarak bulunmuştur.

Testin geçerlik-güvenilirlik çalışması Dereli-İman (2013) ile Kayılı ve Arı (2015) tarafından da tekrarlanmıştır (Yılmaz, 2016).

Dereli-İman (2013), testin 6 yaş çocukları için Türkiye uyarlamasını yaptığı çalışmada, testin KMO değeri .888, Bartlett Sphericity Testi anlamlı ($\chi^2=1450.906$; $p<.01$) ve toplam açıklanan varyans %46.534 bulunmuştur. Testin kullanıldığı bir diğer araştırmada ise Wally Sosyal Problem Çözme Testi için KMO değerini .701, Bartlett Sphericity Testini anlamlı ($\chi^2=403.956$; $p<.01$), toplam açıklanan varyans oranını %36.17 olarak hesaplamıştır (Yılmaz, 2012; Yılmaz & Tepeli, 2013).

Kayılı ve Arı (2015) tarafından yapılan geçerlik-güvenilirlik çalışmada ise yapı geçerliğini incelemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity Testi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada Wally Sosyal Problem Çözme Testi için KMO katsayısı değeri .814 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda testin geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur (Kayılı ve Arı, 2015).

Bu çalışmada ise testin güvenirliği 100 kişilik örneklem grubu üzerinden hesaplanmış ve KR-20 güvenirlik kat sayısı değeri .744 olarak belirlenmiştir.

3.3.2 Ebeveyn Tutum Ölçeği

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ), Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından ebeveynlerin 2-6 yaş arasındaki çocuklarına olan davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 2-6 yaş arasında çocuğu olan ebeveynlere uygulanabilen ölçek, 4 alt

boyuttan ve 46 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici alt boyutlarından oluşmaktadır.

Hazırlanan ölçek Likert Tarzı'ndadır. Oluşturulan maddeler davranış biçimleri şeklindedir ve her bir davranış biçiminin karşısında cevaplayıcıların seçecekleri, sıklık oranlarına göre farklılaşan 5 seçenek bulunmaktadır. Her madde için bu seçeneklerden biri işaretlenmektedir "Her zaman böyledir" 5 puan; "Çoğunlukla böyledir" 4 puan; "Bazen böyledir" 3 puan; "Nadiren böyledir" 2 puan ve "Hiçbir zaman böyle değildir" 1 puan almaktadır. Bir boyuttan yüksek puan almak o boyutun temsil ettiği davranış şeklini benimsemek anlamına gelmektedir.

ETÖ boyutlarının güvenirlik sonuçlarında, boyutların Cronbach alfa güvenirlik katsayıları demokratik boyut için .83, otoriter boyut için .76, aşırı koruyucu boyut için .75 ve izin verici boyutu için .74'tür. (Karabulut Demir ve Şendil, 2008).

Bu çalışmada veri analizi öncesinden örneklem üzerinden elde edilen verilerle ölçeğin cronbach alpha güvenirliği tekrar kontrol edilmiştir. Bu çalışma için Cronbach alpha güvenirlik katsayıları otoriter boyut için .672, aşırı koruyucu boyut için .791, izin verici boyut için .790, demokratik boyut için .799 olarak bulunmuştur.

3.3.3 Kişisel Bilgi Formu

Çocukların ve ebeveynlerinin demografik özelliklerini öğrenmek için araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu geliştirilmiştir. Kişisel Bilgi Formu'nda içerik olarak; ebeveynlerin cinsiyeti, ebeveyn yaşı, ebeveynlerin eğitim düzeyi, gelir durumu, kaç çocukları olduğu, ebeveyn ilişki durumu, ebeveynlerin algıladıkları çocuk yetiştirme yaklaşımı, çocukla geçirilen aktif süre, çocuğu yetiştirme konusunda eşle anlaşma durumu, çevreden ne derece destek aldıkları gibi sorulara

yer verilmiştir. Seçenekli sorularda ebevyenlerin farklı sosyodemografik özelliklerini (cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin aylık geliri vb.) yansıtacak sorular yer almaktadır. Seçenekli sorular içerisinde anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleriyle ilgili bilgiler formu dolduran ebeveyn tarafından hem kendisi hem de eşi için işaretlenmiştir. Derecelendirmeli sorularda ise ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki problemlerle baş etme, çocuk yetiştirmede eşle uyum ve çevreden sosyal destek alma durumlarını yansıtacak sorular vardır. Bu grup sorularda derecelendirme ölçütü 7'dir. Daha sonra ölçek 3 seviyeye göre gruplanıp (1+2: Az, 3+4+5: Orta, 6+7:Çok) yorumlanmıştır. Bu çalışmada birçok veri toplanmasına rağmen kişisel bilgi formu yoluyla toplanan ebeveynlerin mesleği, çocuğun doğum sırası, ebeveyn ilişki durumu, ebeveynlerin kendi belirttikleri çocuk yetiştirme yaklaşımları, yetiştirme tutumu, ebeveynlerin çocukla geçirdikleri aktif süre ve ebeveynin problemle baş etme durumunu yansıtan veriler veri analizinde kullanılmamıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 100 çocuk ve ebeveynlerinden elde edilen verilerin istatistiksel analizi, SPSS paket programı IBM SPSS 22. ile yapılmıştır.

SPSS 22 programına ön uygulama verileri girilerek, güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçme aracının güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçme araçlarının normalliğine ilişkin analizler yapılmıştır. Öncelikle Wally Sosyal Problem Çözme Testi 'nde 15 maddeden elde edilen toplam puanlar üzerinden normallik testi yapılmıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda dağılımın normal olmadığı saptanmıştır ($p>0.5$). Benzer biçimde basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiş ve dağılımın normal olmadığı görülmüştür. Dağılımın normal

olmamasından kaynaklı olarak Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden alınan puanların analizinde Mann-Whitney U-testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanlarına ait ortalamalar ve standart dağılım hesaplamaları yapılmış, benzer biçimde Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutları içinde ortalama ve standart dağılımlar hesaplanarak ölçme araçlarının puanlarına ilişkin betimsel analizler yapılmıştır. Çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitim durumu, toplam aylık gelir, çocuk sayısı, anne-baba anlaşma ölçüsü, sosyal çevreden destek alma ölçüsü ile Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanlarının karşılaştırılması amacıyla Mann-Whitney U-testi ve Kruskal Wallis testi kullanılarak analizi yapılmıştır. Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutlarının puanlarıyla toplam puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için basit ve kısmi korelasyon analizi tekniği kullanılmıştır.

3.5 Çalışmada Dikkate Alınan Etik İlkeler ve Veri Toplama Süreci

İlk olarak araştırmanın yapılabilmesi için Doğu Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölüm Başkanlığı'na dilekçe yazılmıştır. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'na araştırma içeriği ve amacı ile ilgili bir başvuru yapılmıştır. Uygulama için gerekli kurumsal izinler Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınmış, okullardaki yönetici ve öğretmenler bilgilendirilmiştir.

Gönüllü Katılım Formu, araştırmacı tarafından uygulanacak veri toplama araçları, Çocuk Onay Formu, çocukların anne-babaları tarafından Ebeveyn Tutum Ölçeği ve İzin Yazısı belgeleri teslim edilmiş, gerekli olan yazılı izin belgeleri alınmıştır. Araştırmadan önce anne-babalara Gönüllü Katılım Formu dağıtılmıştır. Formda, çalışmaya gönüllü olarak katılabilecekleri ve istedikleri zaman çalışmayı bırakabilme hakları olduğu bildirilmiştir. Ayrıca çalışmada tüm verilerin

araştırmanın amacı için kullanılacağı ve kişisel bilgilerin gizli tutulacağı belirtilmiştir.

Araştırmacı tarafından ölçeğin uygulama sürecinde kendi güvenilirliğini ölçmek amacıyla ilk aşamada pilot uygulama yapılmıştır. Araştırmacı ve araştırmacı ile aynı eğitim durumunda olan iki uygulayıcı tarafından Girne İlçesi'nde bulunan Kamburoğlu Anaokulu ve Tırtıl Eğitim Merkezi'nde eğitim alan 5-6 yaş aralığındaki 19 çocuk ile Mart 2017- Nisan 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmacı; uygulayıcı 1 olarak, araştırmacıyla aynı eğitim durumunda olan uygulayıcılar ise uygulayıcı 2 ve uygulayıcı 3 olarak isimlendirilmiştir. Her çocuk için iletişim sağlamadan ve aynı zamanlarda uygulayıcı değerlendirme formunu çocuğun performansına bağlı olarak kendi gözlemleri sonucunda doldurmuşlardır. Doldurulan uygulayıcı değerlendirme formları SPSS 22 programında analiz edilmiş ve gözlemciler arası güvenilirlik %69 olarak belirlenmiş ve bu ölçüm ölçeğin uygulayıcı tarafından kullanılması açısından yeterli düzeyde bulunmuştur.

Girne Maarif Anaokulu, Alsancak Anaokulu, Lapta Anaokulu, Karşıyaka Anaokulu, Çamlıbel Aysun Anaokulu, Çatalköy Anaokulu ve Osman Türkay Anaokulu'nda okul öncesi eğitim alan 600 çocuğun ebeveynine "İzin formu, Kişisel Bilgi Formu, Gönüllü Katılım Formu, Bilgilendirme Formu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği" gönderilmiştir. Ebeveynlere gönderilen İzin Formu'nda, kullanılacak ölçeğin amacı ve uygulanışı hakkında detaylı bilgi verilmiştir ayrıca ebeveynlerden çocuğun araştırmaya katılmasına izin verdiğinde İzin Formu'nu doldurularak imzalaması arkasında bulunan Kişisel Bilgi Formu'nu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği'ni de eksiksiz ve durumlarını en iyi yansıtacak şekilde işaretlemeleri istenmiştir. Gönderilen İzin Formu ile Girne Maarif Anaokulu, Alsancak Anaokulu, Lapta Anaokulu, Karşıyaka Anaokulu, Çamlıbel Aysun Anaokulu, Çatalköy Anaokulu ve Osman Türkay

Anaokulu'nda 100 çocuğun ailesinden çocuklarının araştırmaya katılabilmesi için izin ve onay alınmıştır.

Wally Sosyal Problem Çözme Testi'ni uygulamak üzere araştırmacı sınıfından alınacak her çocuğa “Merhaba benim adım Yıldız, sana renkli resimler göstermek ve bu resimlerle ilgili fikirlerini almak istiyorum. Katılmak ister misin?” diye sorulmuş ve çocuk uygulama odasına alınarak 15-20 dakika süre ile testin uygulaması yapılmıştır. Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nin uygulama süresi her çocuk için 15 dakikadır. Wally Sosyal Problem Çözme Testi uygulama yapılan her okulda fiziksel koşullar (temizlik, hijyen, sessizlik, ışık ve çocuğun fiziğine uygun masa-sandalye) sağlanarak uygulanmıştır. Uygulama sırasında Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nde yönergeler eksiksiz, sırasıyla takip edilerek uygulanmıştır. Testin gereğince kodlamaları yapıldıktan sonra tüm verilerin eksiksiz olup olmadığı kontrol edilmiş ve çocuğa teşekkür edilerek sınıfına uğurlanmıştır.

Çalışmada araştırma boyunca etik ilkeler göz önünde bulundurulmuş ve ayrıca dikkat edilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın her aşamasında dürüst olunmuştur. Sonuçlar objektif bir şekilde yansıtılmıştır. Tüm çalışma boyunca dikkatli olmaya dikkat edilmiştir. Hataların en aza inmesi için özenli çalışılmıştır. Süreçte gereken bilgiler, sonuçlar ilgili kişilerle paylaşılmış, eleştiri ve fikirlere açık bir görüş benimsenmiştir. Ayrıca araştırmanın başkalarınca değerlendirilmesine izin verilecektir.

Çalışma süresince çocuklar ve anne-babalar katılım konusunda ve verdikleri cevaplarda zorlanmamıştır. İstedikleri zaman çalışmadan ayrılabilirlerini içeren yazılar ulaştırılmıştır. Araştırma sürecinde gerekli izinler alınmış, yasallık ilkesine özellikle dikkat edilmiştir. Katılımcıların düşüncelerine, yaşantısına saygı duyularak tüm bilgilerinin saklı tutulmasına özen gösterilmiştir. Çocuklarla çalışmadan önce

anne-babalarından onay alınmıştır. Uygulama sırasında çocukların buldukları ortamın düzen ve hijyenine önem verilmiştir. Uygulamanın gerçekleştirildiği okullarda ise öğretimin aksamamasına özen gösterilmiştir. Ayrıca müdür, öğretmen ve çalışanlarla olumlu ilişkiler kurulmaya çalışılmıştır.

Bölüm 4

BULGULAR

Bu bölümde önce katılımcıların sosya-demografik özelliklerine ilişkin veriler daha sonra kullanılan ölçme araçlarına ilişkin betimsel analizler ve Wally Problem Çözme Testi ile çeşitli değişkenler arasındaki analizlere ilişkin bulgular yer verilecektir. Son olarak Wally Problem Çözme Testi ile Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sunulacaktır.

4.1 Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler

Tablo 2. Çalışmaya Katılan Çocukların ve Ebeveynlerinin Demografik Özelliklerinin Frekans Dağılımı

	N	%
Ebeveyn Cinsiyet		
Kadın	75	75.0
Erkek	25	25.0
Toplam	100	100.0
Ebeveyn Yaş		
26-35	49	49.0
36-45	51	51.0
Toplam	100	100.0
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	20	20.0
Ortaokul Mezunu	10	10.0
Lise Mezunu	38	38.0
Üniversite Mezunu	32	32.0
Toplam	100	100.0
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	20	20.0
Ortaokul Mezunu	16	16.0
Lise Mezunu	61	61.0
Lisansüstü ve Doktora	3	3.0
Toplam	100	100.0
Toplam Aylık Gelir		
1001-2000	13	13.0
2001-3000	20	20.0
3001-4000	22	22.0
4001-5000	19	19.0
5000 tl üstü	26	26.0
Toplam	100	100.0
Çocuk Sayısı		
1	26	26.0
2	48	48.0
3	26	26.0
Toplam	100	100.0
Çocuk Yaş		
5	46	46.0
6	54	54.0
Toplam	100	100.0
Çocuk Cinsiyet		
Kız	52	52.0
Erkek	48	48.0
Toplam	100	100.0

Tablo 2 incelendiğinde 75 anne ile 25 baba ve onların çocuklarının araştırmaya katıldığı, 49 ebeveynin 26-35 yaş aralığında (%49,0) olduğu, 51 ebeveynin 36-45 yaş aralığında (%51,0) olduğu görölmektedir. Anne ve baba eğitim durumu incelendiğinde; 20 annenin ve 20 babanın ilkokul mezunu (%20,0), 10 anne (%10,0) ve 16 babanın (%16,0) ortaokul mezunu, 38 anne (38,0) ve 61 babanın (%61,0) lise mezunu, 32 anne (%32,0) üniversite mezunu iken 3 babanın (%3,0) lisans ve doktora mezunu olduğu görölmektedir. 26 ailenin 5000 tl ve üzeri geliri varken (%26,0), 13 ailenin geliri 1000 tl ile 2000 tl arasındadır (%13,0). Ailedeki çocuk sayısına bakıldığında 1 çocuğu olan aile sayısı 26 (%26,0), 2 çocuğu olan aile sayısı 48 (%48,0), 3 çocuğu olan aile sayısı ise 26 (%26,0)'dır. 46 çocuk 5 yaşında(%46,0), 54 çocuk ise 6 yaşındadır (%54,0). Çocukların cinsiyetine bakıldığında 52 kız (%52,0) ve 48 erkek (% 48,0) çocuk araştırmaya katılmıştır.

4.2 Kullanılan Ölçme Araçlarına İlişkin Betimsel Analizler

Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin alt boyutlarına ve geneline ilişkin betimsel analizler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3. Wally Sosyal problem Çözme Testi ve ETÖ Betimsel Analizler

	N	\bar{x}	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ss
Wally Sosyal Problem Çözme Testi	100	11.50	4.00	15.00	2.706
ETÖ/Demokratik Tutum	100	75.96	49.00	85.00	6.503
ETÖ/Otoriter Tutum	100	21.07	13.00	33.00	4.767
ETÖ/Koruyucu Tutum	100	34.60	17.00	45.00	6.383
ETÖ/İzin Verici Tutum	100	19.65	10.00	42.00	5.553

15 maddeden oluşan Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nin tamamı değerlendirildiğinde çocukların alabileceği en yüksek puan 15.00'dır. Tablo 3'te çalışmaya katılan çocukların sosyal problem çözme toplam puan ortalamalarının $\bar{x}=11.5000$ olduğu görülmektedir. Ebeveynlere uygulanan ETÖ'ye verilen yanıtlara göre ebeveynlerin ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları tablo 3'te görülmektedir. ETÖ/ Demokratik Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 85.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının ($\bar{x}=75.96$) olduğu görülmektedir. Koruyucu Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 45.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının ($\bar{x}=34.60$), Otoriter Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 33.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının ($\bar{x}=21.07$) ve İzin Verici Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 42 iken ebeveynlerin ortalamalarının ($\bar{x}=19.65$) olduğu görülmektedir.

4.3 Wally Sosyal Problem Çözme Testi ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki Analizlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitim durumu, toplam aylık gelir, çocuk sayısı, anne-baba anlaşma ölçüsü, sosyal çevreden destek alma ölçüsü ile ilişkili analizler yer alacaktır.

4.3.1 Çocuğun Yaşına Göre Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların yaşlarına göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Çocukların Yaşlarına Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Çocuğun Yaşı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
5	46	47.60	2189.50	1108.500	.352
6	54	52.97	2860.50		

P > 0.05

Tablo 4 verileri incelendiğinde çalışmaya katılan 5 yaş çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puan ortalamalarının ($\bar{x}=47.60$), 6 yaşındaki çocukların ortalamalarının ise ($\bar{x}=52,97$) olduğu görülmektedir. Mann Whitney U Testi sonucuna göre çocukların puan ortalamaları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (U=1108.500, p > .05).

4.3.2 Çocuğun Cinsiyetine Göre Wally Sosyal Problem Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testinden aldıkları puanların cinsiyetlerine göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Çocukların Cinsiyetine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Çocuğun Cinsiyeti	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Kız	52	52.26	2717.50	1156.500	.524
Erkek	48	48.59	2332.50		

$P > 0.05$

Tablo 5 çalışmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Test'i sonuçlarının cinsiyete göre puan ortalamaları yer almaktadır. Kızların ortalamalarının ($\bar{x}=52.26$) erkeklerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=48.59$) yüksek olduğu görülmektedir ancak puanlar arası fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($U=1156.500, p > .05$)

4.3.3 Ebeveyn Yaşına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testinden aldıkları puanların ebeveynlerinin yaşlarına göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Ebeveyn Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
26-35	49	52.33	2564.00	1160.000	.534
36-45	51	48.75	2486.00		

$P > 0.05$

Tablo 6 verileri incelendiğinde yaşları 26-35 arasında değişen ebeveynlere sahip çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puan ortalamalarının ($\bar{x}=52.33$), 36-45 yaşında ki ebeveynlere sahip çocukların ortalamalarının ise ($\bar{x}=48.75$) olduğu görülmektedir. Mann Whitney U Test'i sonucuna göre çocukların puan ortalamaları arasında ebeveynlerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U=1160.000$ $p > .05$).

4.3.4 Annelerin Eğitim Durumlarına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan annelerin çocuklarının Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların annelerinin eğitim durumlarına göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Annelerin Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Anne Eğitim	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
İlkokul Mezunu	20	52,65			
Ortaokul Mezunu	10	48,65	3	2.952	.399
Lise Mezunu	38	44,88			
Üniversite Mezunu	32	56,41			

P > 0.05

Tablo 7 çalışmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanlarının annelerinin eğitim durumuna göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının (\bar{x} =56.41) üniversite mezunu olan anneye sahip çocuklara ait olduğu görülmekte bunu çok yakın ortalamalarla ilkokul mezunu (\bar{x} =52.65), ortaokul mezunu (\bar{x} =48.65) ve lise mezunu (\bar{x} =44.88) anneleri olan çocukların izlediği görülmektedir. Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(3) = 2.952, P > 0.5$)

4.3.5 Babaların Eğitim Durumlarına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan babaların çocuklarının Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların babalarının eğitim durumuna göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Babaların Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Baba Eğitim	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
İlkokul Mezunu	20	53,45			
Ortaokul Mezunu	17	44,82	3	7.477	.058
Lise Mezunu	43	44,76			
Üniversite Mezunu	20	64,73			

P > 0.05

Tablo 8 verilerinde çalışmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanlarının babaların eğitim durumuna göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının (\bar{x} =64.73) üniversite mezunu olan babaya sahip çocuklara ait olduğu görülmekte bunu çok yakın ortalamalarla ilkokul mezunu (\bar{x} =53.45), ortaokul mezunu (\bar{x} =44.82) ve lise mezunu (\bar{x} =44.76) babaları olan çocukların izlediği görülmektedir. Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(3) = 7.477, P > 0.5$).

4.3.6 Ailenin Toplam Aylık Gelir Durumuna Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların ailenin toplam aylık gelir durumuna göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ailenin Toplam Aylık Gelir Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Toplam Aylık Gelir	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
1001-2000	13	44,65			
2001-3000	20	51,83			
3001-4000	22	51,43	4	1.160	.885
4001-5000	19	47,47			
5000 tl üstü	26	53,83			

P > 0.5

Tablo 9 katılımcıların Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeği puanlarının ailenin toplam aylık gelirin'e göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının (\bar{x} =53.83) 5000 tl ve üstü gelire sahip olan ailelerin çocuklarına ait olduğu görülmekte bunu çok yakın ortalamalarla 2001-3000 tl (\bar{x} =51.83) ve 3001- 4000 tl (\bar{x} =51.43) gelire sahip ailelerin çocuklarının izlediği görülmektedir. En düşük puan ortalaması (\bar{x} =44.65) 1001-2000 tl gelire sahip ailelerin çocuklarında görülmektedir. Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(4) = 1.160, P > 0.5$).

4.3.7 Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların ailedeki çocuk sayısına göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
1	26	51.40			
2	48	47.13	2	1.578	.454
3	26	55.83			

P > 0.5

Tablo 10 da katılımcıların Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeği puanlarının ailedeki çocuk sayısına göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde üç çocuğa sahip ailelerin çocuklarının puan ortalamasının (\bar{x} =55.83) en yüksek olduğu görülmektedir. Ardından tek çocuğu olan ailelerin çocuklarının puan ortalaması (\bar{x} =51.40) gelmektedir. En düşük puan ortalaması ise iki çocuğu olan ailelerin çocuklarının puan ortalamalarıdır (\bar{x} =47.13). Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(2) = 1.578, P > 0.5$).

4.3.8 Anne-Babanın Çocuk Yetiştirme Konusunda Anlaşma Düzeylerine Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi'nden aldıkları puanların anne-babalarının çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeylerine göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Konusunda Anlaşma Düzeylerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Anne-Baba Anlaşma Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
Az	12	45.46			
Orta	38	52.70	2	.603	.740
Çok	50	50.04			

P > 0.5

Tablo 11 de katılımcıların Wally Sosyal Problem Çözme Ölçeği puanlarının anne-baba çocuk yetiştirme konusunda anlaşma durumlarına göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde eşiyile orta düzeyde anlaştığını belirten ebeveynlerin çocuklarının Wally puan ortalamaları ($\bar{X}=52.70$) iken eşiyile çok anlaştığını belirten ebeveynlerin çocuklarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=50.04$) olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalaması ise ($\bar{X}=45.46$) eşiyile az anlaştığını belirten ailelerin çocuklarında görülmektedir. Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(2) = .603, P > 0.5$).

4.3.9 Anne-babaların Çocuk Yetiştirirken Sosyal Çevrelerinden Algıladıkları Destek Durumuna Göre Çocukların Wally Sosyal Problem Testi'nden Aldıkları Puanların Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testinden aldıkları puanların anne-babalarının çocuk yetiştirme konusunda sosyal çevrelerinden algıladıkları destek düzeyine göre analizleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanlarının Anne-babaların Çocuk Yetiştirme Konusunda Algıladıkları Sosyal Destek Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Sosyal Çevreden Destek Alma	N	Sıra Ortalaması	Serbestlik Derecesi	χ^2	P
Az	51	51.20			
Orta	30	50.37	2	.094	.954
Çok	19	48.84			

P > 0.05

Tablo 12’de katılımcıların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanlarının anne-babalarının çocuklarını yetiştirirken sosyal çevrelerinden algıladıkları destek alma düzeylerine göre dağılımları görülmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının (\bar{x} =51.20) sosyal çevreden az destek aldığını belirten ailelerin çocuklarına ait olduğu görülmektedir. Bunu çok yakın ortalamayla sosyal çevreden orta düzeyde destek gördüğünü belirten ailelerin çocuklarının puan ortalamalarının (\bar{x} =50.37) izlediği görülmektedir. En düşük puan ortalaması (\bar{x} =48.84) ise sosyal çevreden yüksek düzeyde destek aldığını belirten ailelerin çocuklarında görülmektedir. Puanlar arasındaki fark Kruskal Wallis Testi sonuçlarına göre anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2(2) = .094, P > 0.5$).

4.4 Wally Sosyal Problem Çözme Testi Puanı ile Ebeveyn Tutum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlara İlişkin Bulgular

Bu bölümde Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanları ile Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkilere yönelik korelasyon analizi sonuçları sunulacaktır.

Tablo 13. Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) Puanları Arasındaki Korelasyon Sonuçları

	Korelasyon Katsayısı (r)	Wall Sosyal Problem Çözme	Otoriter Tutum	Koruyucu Tutum	İzin Verici Tutum
Wally Sosyal Problem Çözme	R	1.00			
	P	-----			
Otoriter Tutum	R	-.017	1.00		
	P	.868	-----		
Koruyucu Tutum	R	-.066	.134	1.00	
	P	.514	.184	-----	
İzin Verici Tutum	R	-.006	.296**	.038	1.00
	P	.950	.003	.710	-----
Demokratik Tutum	R	-.004	-.252*	.033	-.290**
	P	.968	.011	.745	.003

n=100

*p<.05

**p<.01

Wally Sosyal Problem Çözme Testi ve Ebeveyn Tutum Ölçeği alt boyutları arasında korelasyona bakıldığında Wally Sosyal Problem Çözme Testi puanları ile ETÖ'nün otoriter, koruyucu, izin verici ve demokratik tutum alt boyutları arasındaki korelasyon anlamlı bulunmamıştır (otoriter tutum, $r = -.017$, $p = .868$, koruyucu tutum, $r = -.066$, $p = .514$, izin verici tutum, $r = -.006$, $p = .950$, demokratik tutum, $r = -.004$, $p = .968$).

Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin kendi alt boyutları arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Koruyucu tutum ile otoriter tutum arasındaki korelasyona bakıldığında yine sonucun anlamlı olmadığı görülmektedir ($r=.134$, $p=.184$). İzin verici tutum ile otoriter tutum arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir korelasyon saptanmıştır ($r=.296$, $p=.003$) İzin verici tutum ile koruyucu tutum ile arasındaki korelasyon anlamlı değildir ($r= .038$, $p= .710$). Demokratik tutumda ile otoriter ve izin verici tutum arasında ise negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır (otoriter tutum, $r= -.252$, $t=.011$, izin verici tutum, $r= -.290$, $t= .003$). Demokratik tutum ile koruyucu tutum arasındaki korelasyona bakıldığında sonuç anlamlı bulunmamıştır ($r=.033$, $t=.745$).

Bölüm 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde 5-6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerileriyle ilişkili çeşitli değişkenlerin saptanması ve sosyal problem çözme ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yürütülen araştırmadan elde edilen bulgular özetlenmiş ve alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Çalışmanın birinci alt problemi, “KKTC’de okul öncesi eğitim alan 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme beceri düzeyleri ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme yaklaşımları nedir?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde KKTC’deki 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme becerilerinden aldıkları en yüksek puanın 11.50 olduğu görülmüştür. Çocukların Wally Sosyal Problem çözme puanları değerlendirildiğinde ortalamanın üzerinde bir düzeyde bu yeterliği gösterdikleri söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde Wally Sosyal Problem Çözme Testi’nin kullanıldığı Yaralı ve Özkan (2016)’nin çalışmasında 60-72 ay çocukların sosyal problem çözme becerilerinden aldıkları puan ortalamasının 10,96 olduğu görülmektedir. Bozkurt Yükçü (2017)’nin çalışmasında ise 4-6 yaş arası araştırmaya katılan çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi’nden almış oldukları toplam puan ortalamaları ise 10.8’dir.

Ebeveynlerin ETÖ alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde Demokratik Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 85.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının (\bar{x} =75.96); Koruyucu Tutum alt boyutunda alınabilecek

en yüksek puan 45.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının (\bar{X} =34.60), Otoriter Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 33.00 iken ebeveynlerin ortalamalarının (\bar{X} =21.07) ve İzin Verici Tutum alt boyutunda alınabilecek en yüksek puan 42 iken ebeveynlerin ortalamalarının (\bar{X} =19.65) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre ebeveynlerin ağırlıklı olarak demokratik ve koruyucu bir tutum sergilerken; otoriter ve izin verici tutumu daha düşük düzeylerde belirttikleri görülmektedir. Bu bulgu KKTC’de yürütülen diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında, KKTCdeki ailelerin benzer bir profil sergilediklerine ilişkin bulgularla aynı yönde sonuçlar elde edilmiştir (Dağgöl 2016; Çakırlı 2017).

Çalışmanın ikinci alt problemi, “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; çocuğun yaşına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde çalışmaya katılan 6 yaş çocukların Wally Sosyal Problem Çözme Testi puan ortalamaları, 5 yaş çocukların puan ortalamalarından yüksektir. Fakat istatistiksel olarak 5 ve 6 yaş çocukların sosyal problem çözme beceri puan ortalamalarında sonuç anlamlı değildir. Bu bağlamda, yapılan bu araştırma sonucuna göre çocuğun yaşı, sosyal problem çözme beceri puan ortalamaları üzerinde anlamlı farklılaşmaya yol açmamaktadır.

Alanyazın incelendiğinde; Yaban ve Yükselen (2007), korunmaya muhtaç çocukların sosyal problem çözme becerilerini inceledikleri çalışmada yaşın etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Arı ve Yaban (2012) ve Yılmaz (2012)’nin sosyal problem çözme becerileri ile ilgili çalışmaları incelendiğinde ise yine sosyal problem çözme becerilerinin yaşa bağlı olarak farklılaştığı sonucu görülmektedir. Bu sonuç araştırmanın sonucunu desteklememektedir. Bu çalışma ile bahsedilen diğer çalışmalar arasındaki bu farklı sonuçların nedeninin örneklem gurubundaki yaş

aralığı farkının az olması olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle gelecekte örneklem grubunu arttırıp farklı yaş gruplarıyla çalışılması yararlı olacaktır.

Çalışmanın üçüncü alt problemi “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizlerine göre kız çocuklarının sosyal problem çözme beceri puan ortalamaları, erkek çocuklarının puan ortalamalarından daha yüksek olmasına karşın istatistiksel olarak kız ve erkek çocukların sosyal problem çözme beceri puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu araştırmanın sonucuna göre cinsiyetin, sosyal problem çözme beceri puan ortalamalarında bir farklılık olmadığı görülmektedir. Alanyazındaki diğer araştırmalara bakıldığında, Yılmaz (2012) 60-72 aylık çocukların duyguları anlama becerileri ile sosyal problem çözme becerilerini incelediği araştırmasında, cinsiyetin sosyal problem çözme becerileri üzerinde etkili olmadığını belirtmiştir. Terzi (2000) ilköğretim öğrencilerinin kişilerarası problem çözme beceri algılarını incelemiş ve sosyal problem çözme becerisinin çocukların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Dereli (2008) çocuklar için düzenlenen sosyal beceri eğitim programının 6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerine etkisini incelemiş ve cinsiyetin sosyal problem çözme puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığını belirlemiştir. Belirtilen tüm bu araştırmaların bulguları bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir.

Çalışmanın dördüncü alt probleminin “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ebeveynlerinin yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde yaşları 26-35 arasında değişen ebeveynlere sahip çocuklarda Wally Sosyal Problem Çözme Testi puan ortalamalarının, 36-45 yaşında

ki ebeveynlere sahip çocukların ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Ancak araştırmanın sonucuna göre çocukların puan ortalamaları arasında ebeveynlerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Okur Metwally (2017) anasınıfına devam eden çocukların problem çözme becerileriyle ebeveyn tutumlarını incelemiş ve çocukların problem çözme becerileri ile ebeveynlik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirlenmiştir. Bozkurt Yükçü (2017) çalışmasında, 4-6 yaş çocukların sosyal problem çözme becerilerinin anne-babanın yaşına göre farklılık göstermediğini belirtmiştir. Alanyazındaki farklı çalışmaların bulguları yapılan araştırmayı desteklemektedir. Ancak genç ebeveynlere sahip çocukların ortalamalarının yüksek olması sonucuna dayanılarak ileride yapılacak olan çalışmalarda yaş değişkeninin, ebeveynlerin çocukları ile kurdukları iletişimlerin hangi biçimlerde farklılaştığı ve bunun sosyal problem çözmeye olan olası etkisinin daha iyi anlaşılması adına derinlemesine çalışmaların yapılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca nitel çalışmalar yoluyla daha genç ve yaşlı anne-babaların çocuklarına problem çözme konusunda sundukları modellerde incelenebilir.

Çalışmanın beşinci alt problemi “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; anne-babaların eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde anne eğitim durumunun 5-6 yaş çocukların sosyal problem çözme beceri puan ortalamaları ile olan ilişkisi incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının üniversite mezunu olan anneye sahip çocuklara ait olduğu görülmekte bunu ilkökul mezunu, ortaokul mezunu ve lise mezunu anneleri olan çocukların izlediği görülmektedir. Puanlar arasındaki fark araştırmaya sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ancak sonuç istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmasa da, üniversite mezunu annelerin çocuklarının puan ortalamalarının diğer eğitim durumunda olan annelerin çocuklarının puan ortalamalarına göre farklılaşması önemlidir. Bu annelerin eğitim konusunda güçlendirilmelerinin çocukların sosyal yaşama uyumları açısından önemli katkılar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. İlginç olan diğer bir bulgu ilköğretim mezunu annelere sahip çocukların puanlarıdır. Puanların bu dağılımının nedenlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için daha fazla sayıda ve daha çeşitli örneklemeler üzerinde yürütülecek çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında anne eğitim durumunun çocukların sosyal problem çözme becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Arslan (2009)'ın lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve anne eğitim durumunun ergenlerin sosyal problem çözme becerilerinde anlamlı farklılaşmaya yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Hamarta (2007)'nın ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri ile algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında da anne eğitim durumunun çocukların sosyal problem çözme beceri puanlarını anlamlı düzeyde etkilediği bulunmuştur. Araştırma bulgularına bakıldığında anne eğitim durumunun çocuğun sosyal problem çözme becerisine olan etkisi sonucunda yapılan araştırmaları destekler nitelikte değildir. Bunun nedeni belirtilen çalışmalarda daha büyük yaş grubu ile çalışılmış olması olabilir. Ancak alanyazında anne eğitim düzeyi ile çocuğun sosyal problem çözme becerisi arasındaki ilişkilerin incelendiği çeşitli çalışmalarda (Yılmaz 2012, Hamarta 2007, Arslan 2009) anne eğitim düzeyine ile çocukların sosyal gelişim ve problem çözme becerileri arasında ilişki olduğu görülmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri ile annelerinin eğitim durumları

arasındaki ilişkinin daha detaylı biçimde incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Baba eğitim durumunun 5-6 yaş çocukların sosyal problem çözme puan ortalamalarına olan etkisine bakıldığında ise, çocukların sosyal problem çözme becerilerinin puanlar arasındaki farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yılmaz (2012)'nin 60-72 aylık çocukların duyguları anlama becerileri ile sosyal problem çözme becerilerinin ilişkisini incelediği araştırmasına bakıldığında, baba eğitim durumuna göre çocukların sosyal problem çözme becerileri farklılaşmamaktadır. Araştırma bulguları yapılan bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Çalışmanın altıncı alt problemi “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ailenin toplam aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde ailenin gelir düzeyi arttıkça çocukların sosyal problem çözme beceri puanlarının da yüksek olduğu bulunmuştur. Fakat çocukların sosyal problem çözme becerileri toplam aylık gelire göre farklılaşması istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Alanyazında benzer araştırmalar incelendiğinde, Bozkurt Yükçü (2017) bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duyu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında ailenin gelir düzeyinin anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı sonucuna varmıştır. Çalışmanın sonucu bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Ancak Akbaş (2005) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında sosyo-ekonomik düzeyin çocukların sosyal problem çözme becerilerini anlamlı düzeyde etkilediği görülmektedir. Şahin (2009) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının

özerklik ve atılganlık düzeyleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmanın bulgularına göre de, sosyo-ekonomik düzeyin çocukların sosyal problem çözme becerileri üzerinde etkisi anlamlıdır.

Ailenin gelir durumu ile çocukların sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılması önemlidir. Ailelerin gelir düzeylerine bağlı olarak çocuklarına sundukları zengin ve farklı uyaranların yanısıra onlara sosyal ortamlara daha iyi uyum sağlama açısından da daha olumlu örnek oluşturdukları anlaşılmaktadır. Ancak bu sürecin nasıl işlediğinin anlaşılması bu çalışmanın sınırlılıkları içinde mümkün olmamıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların; örneklem grubunun sosyo-ekonomik açıdan birbirlerine çok yakın olduğu bölgelerde çalışmanın yürütülmüş olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalarda örneklem grubunun sosyo-ekonomik açıdan farklı bölgelerden seçilmesi yoluyla ailenin gelir düzeyi ile çocuklarda sosyal problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için verilerin ulaşılabilir.

Çalışmanın yedinci alt problemi “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; ailedeki çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına üç çocuğu olan ailelerin çocuklarının sahip olduğu ve ardından tek çocuğu ailelerin yakın ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. İki çocuğu olan ailelerin çocuklarının ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazın incelendiğinde, Bozkurt Yükçü (2017)'nin araştırma bulgularına göre, kardeş sayısı değişkeni ile sosyal problem çözme becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Terzi (2000) ilköğretim öğrencilerinin kişilerarası problem çözme beceri algılarını kardeş sayısı değişkenine

göre incelemiş ve öğrencilerin kişilerarası problem çözme beceri ile kardeş sayısı arasında bir ilişki bulamamıştır. Kardeş ilişkileri çocuğun gelişimi açısından önemlidir. Özellikle sosyal gelişim ile ilgili çeşitli becerilerin kazanılmasında kardeşler arası ilişkilerin etkilerinin daha iyi anlaşılması gerekli görülmektedir. Bu nedenle gelecekte kardeşler arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasının ve gelişime etkilerini anlamaya katkıda bulunabilecek daha farklı nitelikte çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Çalışmanın sekizinci alt problemi “okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal problem çözme becerileri; anne-babaların çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının anlaşma ölçüsü orta olan ailelerin çocuklarına ait olduğu görülmektedir. Fakat anlaşma ölçüsünün yüksek olduğu ailelerin çocuklarının puan ortalamaları bu sonuca çok yakındır. En düşük puan ortalaması ise anlaşma ölçüsünün az olduğu ailelerin çocuklarında görülmektedir. Alanyazında doğrudan eşler arasında çocuk yetiştirme konusunda anlaşma düzeyini ele alan çalışmalar bulunmamakla birlikte, ailede eşler arasındaki uyumun çocuğun gelişimine etkileri konusunda çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır. Bu çalışmalara göre, Özbey (2012) ebeveynlerin evlilik uyumu arttıkça çocuklardaki problem davranışların azaldığı sonucuna varmıştır. Şirvanlı'nın (1999) araştırmasına göre, eşlerin evlilik uyumu azaldığında çocuklarda uyum problemlerinin de arttığı sonucu görülmektedir. Arı ve Seçer'in (2003) araştırmasına göre, anne-baba çatışmalarının çocukların problem çözme becerisi puan ortalamalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırma sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunmamasına karşın çocuk yetiştirme konusunda birbirleriyle en az anlaşmışları belirten anne-babaların çocuklarının puan ortalamaları

diğer çocukların puan ortalamalarından belirgin düzeyde düşük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın bu alt probleminden alınan sonuçlar, alanyazındaki diğer çalışmaları destekler niteliktedir.

Çalışmanın dokuzuncu alt problemi “okul öncesi dönem çocuklarının sosyal problem çözme becerileri; anne-babaların çocuk yetiştirirken sosyal çevrelerinden algıladıkları destek durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirlenmiş ve çalışma kapsamında uygulanan ölçme araçlarının betimsel analizleri incelendiğinde sonuç istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Bulgulara göre, sosyal problem çözme becerileri, ailenin sosyal çevreden destek alma durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, Mızrakçı'nın (1994) araştırmasına göre ailede çocuğun bakımına yardım eden biri olduğunda annelerin sıkı disiplinlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (akt: Şanlı ve Öztürk, 2012). Ailenin çevresinden birinin çocuğun bakımı konusunda sorumluluk alması annenin çocuğuna karşı tutumunu değiştirip veya değiştirmedeği yönünde araştırmalardan biri de Şanlı ve Öztürk'ün (2012) okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle yaptığı çalışmadır. Bu çalışmanın bulgularına göre, annelerin sıkı disiplin alt boyutu puan ortalamalarında, ailenin olduğu kişilere göre anlamlı fark olmadığı görülmektedir. Özyürek ve Tezel Şahin'in (2005) çalışmasına bakıldığında ise ailede başka bireylerin olması anne ve babaların aşırı koruyuculuk ve katı/sert disiplin tutumlarının arttığı görülmüştür. Özyürek ve Tezel Şahin (2005), ailedeki diğer bireylerin çocuğun bakımı ve eğitimi konularında anne ve baba tutumlarını etkilediklerini ve ailede yaşlı yetişkinlerin çocuğa hoşgörülü davranmasını dengelemek ve çocuktaki olumsuz davranışları önlemek için anne ve babanın katı/sert tutumu benimsemiş olabileceğini belirtmektedir. Yapılan çalışmaya göre de sonucun anlamlı derecede farklılaşmaması

ailenin sosyal çevreden desteğinin çocuğun sosyal problem çözme becerisine olumlu yönde katkı sağlamadığı sonucunu göstermektedir.

Çalışmanın onuncu alt problemi “okul öncesi eğitimi alan 5-6 yaş çocuklarının sosyal problem çözme beceri düzeyleri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ilişkili midir?” olarak belirlenmiş olup çalışmanın bulguları incelendiğinde sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir. Çalışmada elde edilen bulgu alanyazındaki ilgili bazı çalışmalarla benzer niteliktedir. Alan yazın incelendiğinde, Ünal Güçlü’nün (2015) okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarıyla anne baba tutumları arasındaki ilişkisini incelediği araştırmasında, demokratik aile tutumu ile zorbalık davranışı arasında ters yönde bir ilişki olduğu görülmüştür ancak sonuç istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Yine Görücü ve Karakuş’un (2017) anne tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisini inceledikleri çalışmalarında, annenin demokratik tutumunun, çocukların sosyal problem çözme beceri puan ortalamaları üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Buna göre sonuç, araştırma bulgularını desteklemektedir. Ancak alanyazında anne-baba tutumları ile çocuğun sosyal problem çözme becerisi arasında anlamlı ilişkiler bulan çalışma bulguları da görülmektedir. Hamarta (2007), anne-babalarının demokratik tutum sergilediğini algılayan çocukların sosyal problem çözme beceri ortalamalarının, anne-babalarının tutumunu otoriter olarak algılayan çocukların sosyal problem çözme beceri ortalamalarına göre daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Arı ve Şahin Seçer (2003)’in ailelerin demokratik çocuk yetiştirme düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal problem çözme düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Görüldüğü gibi ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişki farklı özellikler göstermektedir. Farklı çalışmalarda elde edilen bulgulardan

çocukların sosyal problem çözmeye becerilerinin gelişiminde içinde büyüdükleri aile ortamı ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme uygulamaları yoluyla sunduğu gelişim olanaklarının bir etkisi olduğu görülmektedir. Ancak bu etkinin hangi ilişkilere dayalı ve ne tür uygulamalar temelli olduğunun anlaşılması bu çalışmanın sınırlılığı içinde mümkün olmamıştır. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmelerinde hangi tür uygulamalar ve yaklaşımların çocukların sosyal problem çözmelerini anlamada etkili olabileceğinin anlaşılabilmesi için konuyla ilgili daha detaylı çalışmalara gereksinim vardır. Özellikle de gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalarda aile üyeleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin daha iyi anlaşılmasını sağlayıcı yönde nitel çalışmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak araştırmanın verilerine bakıldığında çocukların sosyal problem çözmeye becerilerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin tutumlarına ilişkin veriler analiz edildiğinde ise ailelerin genelinin çocuklarına karşı demokratik tutum sergilediği görülmüştür. Otoriter tutum sergileyen aileler ise en az sayıdadır. Çalışmanın Girne Bölgesi'nde nerdeyse tüm devlete bağlı anaokullarında yürütülmüş olması ve KKTC'de konu ile ilgili daha önce araştırma yapılmamış olması nedeniyle araştırma bulgularının gelecekteki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sınırlılıkları içerisinde; çalışma kapsamında ele alınan değişkenlerin çocukların sosyal problem çözmeye beceri puanları üzerindeki etkilerinin yeterince anlaşılamadığı söylenebilir. Bu sonuçlarda özellikle örneklemin sınırlı kalmasının önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Ancak gelecekte sosyal problem çözmeye yönelik olarak yürütülecek çalışmalarda ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum ve uygulamalarının hangi biçimlerde ve ölçüde etkili olabileceği konusunun daha kapsamlı ve geniş örneklem üzerinde ele alınarak çalışılması gerektiği düşünülmektedir.

Bölüm 6

ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmanın bulguları ve alanyazın göz önünde bulundurularak önerilere yer verilmektedir.

- Araştırma süresince incelenen çalışmalarda, çocuğun erken yaşlarda çevresini model aldığı ve problemle karşılaştığında verdiği tepkilerinde gözlemlendiği davranışları taklit ettiği görülmüştür. Ailenin ve eğitimcilerin problemle başa çıkma sürecinde uygun modeller olması son derece önemlidir.
- Okullarda aile katılımı çalışmaları kapsamında anne-babalara çocuklarının sosyal problem çözme becerilerini geliştirme konusunda kullanabilecekleri yaklaşımlar konusunda bilgiler sunulmalıdır.
- Ebeveynlerin sosyal problem çözme becerisinin çocuğun sosyal-duygusal yeterliliği açısından önemini farketmelerine katkıda bulunacak yönde medya vb. yollarla bilinçlendirme çalışmaları yürütülmelidir.
- Okulun aileyle olan etkileşimlerinde ebeveynlerin çocukların sosyal yeterliliklerini, kişilerarası ilişki ve sosyal problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik beceriler kazanmaları için gerekli düzenlemeler planlanmalıdır.
- Çocukların oynadıkları oyunlarda akranlarıyla olan etkileşimi çocukların sosyal problem çözme becerilerinin gelişmesinde uygun ortamı sağlar buna bağlı olarak çocukların akranlarıyla sosyalleşmesine önem verilmelidir.

- Çocukların sosyal problem çözme becerilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için farklı ortamlarda yaşanan problem durumlarına ilişkin gözleme dayalı verilerin toplanması yararlı olabilir.
- Çocukların akran ilişkilerinin sosyal problem çözmede önemi dikkate alındığında, akran ilişkileri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişki daha detaylı incelenebilir.
- Çocukların bireysel (mizaç, cinsiyet, doğum sırası vb.) ve ailesel (kardeş sayısı ve ilişkileri, anne-baba uyumu vb.) özelliklerinin sosyal problem çözme ile ilişkisini çok yönlü ele alan çeşitli çalışmalar yürütülebilir.
- Bu çalışmada ele alınan konu KKTC’de az sayıda çalışılmış bir konu olması nedeniyle sosyal problem çözmeyle ilgili alana daha çok katkı sağlanması adına KKTC’nin farklı bölgelerinde daha fazla sayıda çocuğa ve onların ebeveynlerine ulaşılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akkaya Ersan, G. (2014). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin ve Akran İlişkilerinin İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerileri Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.*
- Aktaş Özkafacı, A. (2012). Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu İle Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Arel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.*
- Altıntaş, İ. (2009). Ayrılma Anksiyetesi Tanısı Alan Çocukların Ebeveynlerinin Mizaç ve Karakter Özellikleri. *Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.*
- Anlıak, Ş., & Dinçer, Ç. (2005). Farklı Eğitim Yaklaşımları Uygulayan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38(1), 149-166.*
- Aral, N., & Durualp, E. (2012). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Gelişim Alanlarına Göre Özellikleri. R. Zembat (Ed.) *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (s. 1-34). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Arı, M., & Yaban, E. (2012). 9-11 Yaşındaki Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinde Cinsiyet ve Yaş Farklılıkları. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 189-203.
- Arslan, Y. (2009). Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Sosyal Problem Çözme. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Arslan, E. (2008). Bağlanma Stilleri Açısından Ergenlerde Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*.
- Arslan, E., & Arı, R. (2008). Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (19), 53-60.
- Avcı, N. (2012). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı. R. Zembat (Ed.), *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (s. 407-439). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bağcı, B. (2015). Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması ve Çocuk İle Anne Baba Prososyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Bayhan, P., & Artan, İ. (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Berk, L. E. (2013). *Bebekler ve çocuklar: Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (N.

Işıkoğlu Erdoğan, Çev.) Ankara: Nobel Yayınları.

Bıçakçı, M. Y., & Altıntaş, T. T. (2017). Erken Çocukluk Döneminde Prososyal

Davranışlar. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4(57), 245-261.

Bolattekin, A. (2014). Anne-Babanın Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Tutumları ve

Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Arel*

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Bozkurt Yükçü, Ş. (2017). Bağımsız Anaokullarına Devam Eden Çocukların Duygu

Düzenleme ve Sosyal Problem Çözme Becerileri ile Ebeveynlerinin Duygusal

Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . *Hacettepe Üniversitesi.*

Yüksek Lisans Tezi .

Çağdaş , A. (1997). İletişim Dilinin 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Gelişimine Etkileri.

Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi.

Çakırlı, N. (2017). Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ile 5-6 Yaş

Aralığındaki Çocukların Özgüven Düzeyinin İncelenmesi . *Doğu Akdeniz*

Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.

Can, N. (2004). Öğretmenlerin Geliştirilmesi Ve Etkili Öğretmen Davranışları.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(16), 103-119.

- Çiftçi, O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1(2), 19-21.
- Çınar, S. (2016). İlköğretim 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarına İlişkin Algılarının Problem Çözme Becerisi Ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.
- Dağgöl, H. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doğu Akdeniz Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi*.
- Danış, M. Z. (2006). Davranış Bilimlerinde Ekolojik Sistem Yaklaşımı. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(9), 45-53.
- Demirbaş, M., & Yağbasan, R. (2005). Sosyal Öğrenme Teorisine Dayalı Öğretim Etkinliklerinin, Öğrencilerin Bilimsel Tutumlarının Kalıcılığına Olan Etkisinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 363-382.
- Dereli, E. (2008). Çocuklar İçin Sosyal Beceri Eğitim Programının 6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi*.
- Dereli, E. (2013). Çocuklar için Sosyal Problem Çözme Ölçeği'nin 6 yaş grubu için Türkiye uyarlaması ve okul öncesi davranış problemleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 479-498.

Diken, İ. H. (2014). *Erken Çocukluk Eğitimi*. İstanbul: Pegem Akademi Yayınları.

Diken, Ö. (2010). *İletişim Becerilerinin Desteklenmesi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Dilmaç, B., & Ulusoy, K. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğan, A. (2010). Ekolojik Sistemler Kuramı Çerçevesinde Akran Zorbalığının İncelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), 149-162.

Düzgün, Ş. (2003). Öğrencilerin Psikolojik Belirtileri İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1-2), 149-162.

Ekinci Vural, D. (2006). Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katılımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.

Ergin, B. (2012). 5-6 Yaş Çocuklarının Dil Gelişim Düzeyleri İle Sosyal Kabul Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.

Giren, S. (2013). Sosyal Problem Çözme Eğitiminin Altı Yaş Çocuklarının Matematik Becerilerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi*.

- Görücü, A., & Karakuş, N. (2017). Anne Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 316-326.
- Gülay, H. (2009). 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 104-121.
- Güler, T. (2012). Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş. İ. H. Diken (Ed.) *Erken Çocukluk Eğitimi* (s. 459-480). Ankara: Pegem Akedemi Yayınları.
- Güenalp, A. (2007). Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.
- Gunindi, Y. (2010). Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Uygulanan Sosyal Uyum Beceri Eğitimi Programının Çocukların Sosyal Uyum Becerilerinin Gelişimine Etkisi. *Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi*.
- Gürses, İ., & Kılavuz, M. A. (2011). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.

- Hamarta, S. (2007). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Algılanan Anne-Baba Tutumları Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Hamarta, E., Baltacı, Ö., Üre, Ö., & Demirtaş, E. (2010). Lise Öğrencilerinin Utangaçlıklarının Algılanan Anne-Baba Tutumları ve Problem Çözme Yaklaşımları Açısından İncelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi* (21), 73-82.
- Heppner, P.P. & Krauskoph, C.J. (1987). The integration of personal problem solving processes within counseling. *The Counseling Psychologist*. 15, 371-447.
- Kandır, A., & Alpan, Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 10(4), 33-38.
- Kaner, S. (1991). Anti Sosyal Davranış Eğilimi Envanteri Geliştirilme Çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 24(1); 187–194.
- Karabulut Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Karacan, E., & Kazak Berument, S. (2012). Yetişkin Gelişiminin Anababalık Rollerini Açısından Niteliksel Olarak İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 137-152.

- Kayılı, G., & Arı, R. (2015). Wally Sosyal Problem Çözme Testi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslar Arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 51-60.
- Köksal, B. (2016). Özel Bir Okulda Okuyan 2-6 Yaş Arası Çocukların Saldırganlık Düzeyleri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.
- Küçük, V., & Koç, H. (2015). Psiko - Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10). Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/dpusbe/issue/4752/65286>
- Mayeux, L., Cillesen, A.H.N. (2003). Development of Social Problem Solving in Early Childhood: Stability, Change and Associations With Social Competence. *The Journal of Genetic Psychology*, 164(2), 153-173.
- Melekoğlu, M., Diken, İ. H., Çelik, S., & Tomris, G. (2014). Antisosyal Davranışları Önlemeye Yönelik Başarıya İlk Adım Erken Eğitim Programının Etkililiği ile İlgili Yapılan Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi. , *International Journal of Early Childhood Special Education*, 6(1), 55-79.
- Murley, Betty C. (2016). Increasing Social Problem-Solving Skills In Early Childhood. *New England College, ProQuest Dissertations Publishing*.

- Mızrakçı, Ş. (1994). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörler: Demografik Özellikleri, Kendi Yetiştiriliş Tarzları, Çocuk Gelişimine İlişkin Bilgi Düzeyleri ve Çocuğun Mizacına ilişkin Algıları. *Ege Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.*
- Oktay, A. (1995). *Okulöncesi Dönemi (3-6 Yaş), Ana-Baba Okulu.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Okur Metwally, E. (2017). Anasınıfına Devam Eden Çocukların Problem Çözme Becerileri İle Anne-Baba Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.*
- Ömeroğlu, E., & Kandır, A. (2007). *Bilişsel Gelişim.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özbey, S. (2012). Ebeveynlerin Evlilik Uyumu ve Algıladıkları Sosyal Destek ile Altı Yaş Çocuklarının Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 20(1), 43-62.*
- Özbey, S. (2012). Ebeveynlerin Evlilik Uyumları ve Algıladıkları Sosyal Destek ile Altı Yaş Çocuklarının Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 20, 43-62.*
- Özmen, D. (2013). *5-6 Yaş Grubu Çocukların Akran İlişkilerinin Sosyal Problem Çözme Becerisi Açısından İncelenmesi.* Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Öztürk, M. F., & Talas, M. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Journal Of World Of Turks*, 7(1), 101-120.

Özusta, Ş. (1998). Çocuklarda Problem Çözme Becerileri Eğitimi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(1), 73-80.

Özyürek, A., & Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebevyn Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.

Rubin, K.H. & Krasnor, L.R. (1986). Social-Cognivite And Social Behavioral Perspectives On Problem Solving. In M. Perlmutter (Ed.), *Cognitive Perspectives On Children's Social and Behavioral Development. The Minnesota Symposia On Child Psychology*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.

San Bayhan, P., & Artan, İ. (2005). *Çocuk Gelişimi ve Eğitim*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Şahin, G. (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Özerklik ve Atılganlık Düzeyleri ile Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi*.

Şanlı, D., & Öztürk, C. (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmnlerin İncelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(32), 31-48.

Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Şirvanlı, D. (1999). Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerinde Etkileri: Davranış ve Uyum Problemleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* , 6, 19-29.
- Taylan, S. (1990). Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uyarılama, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. *Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.*
- Terzi, Ş. (2000). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme Beceri Algıları. *Gazi Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi .*
- Tuğrul, B. (2012). Oyun Temelli Öğrenme. R. Zembat (Ed.) içinde, *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (s. 187-220). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ünal Güçlü, G. (2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranışlarıyla Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.*
- Uyanık Balat, G. (2012). Okul Öncesi Eğitimde Anlatım, Tartışma, Soru Cevap, Örnek Olay, Gezi, Gözlem ve Gösteri Öğretim Yöntemleri. R. Zembat (Ed.), *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (s. 255-286). Ankara: Anı.
- Yaban, E. H., & Yükselen, A. (2007). Korunmaya Muhtaç Yedi-On Bir Yaş Grubundaki Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18(1), 49-67.

- Yaralı, K., & Özkan, H. K. (2016). Çocukların (62-72 Aylık) Sosyal Problem Çözme Becerileri İle Sosyal Yetkinlik ve Davranış Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12-1(23), 209-218.
- Yavuzer, H. (1990). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1995). *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, E. (2012). Aylık Çocukların Duyguları Anlama Becerilerinin Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Yılmaz, E. (2016). 48-72 Aylık Çocuklara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi*.
- Yılmaz, E. (2016). 48-72 Aylık Çocuklara Yönelik Sosyal Problem Çözme Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi*.
- Yılmaz, E., & Tepeli, K. (2013). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Duyguları Anlama Becerileri Açısından İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*(172), 117-130.

Yörükoğlu, A. (1986). Gençlik ağı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Zembat, R. (2010). *Okul öncesinde özel ğretim Yöntemleri*. Ankara: Anı
Yayıncılık.

Zembat, R., Adak zdemir, A., & zdemir Beceren, B. (2012). Hikaye ve
ykleştirmenin Okul ncesi Eğitim Yöntemi Olarak Kullanılması. R.
Zembat (Ed.), *Okul öncesinde özel ğretim Yöntemleri* (s. 345-366).
Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER

EK A. Milli Eğitim Bakanlığı İzin Belgesi

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: İÖD.0.00-35/2017/1B -167

Lefkoşa, 19 Ocak 2017

Sayın Yıldız ÇİFTÇİ,
Doğu Akdeniz Üniversitesi,
Gazimağusa.

Müdürlüğümüze bağlı okullardaki anasınıf öğrencilerine uygulamak istediğiniz "Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Proplem Çözme Becerisi İle Olan İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışma Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Hakkı BAŞARI
Müdür Muavini
ve
Müdür (V)

/FB

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK B. Etik Kurul İzni

**Eastern
Mediterranean
University**
"For Your International Career"

P.K.: 99628 Gazimağusa, KUZEY KIBRIS /
Famagusta, North Cyprus,
via Mersin-10 TURKEY
Tel: (+90) 392 630 1995
Faks/Fax: (+90) 392 630 2919
bayek@emu.edu.tr

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2017-0054

24.03.2017

Sayın Yıldız Çiftçi
İlköğretim Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **06.03.2017** tarih ve **2017/39-27** sayılı kararı **Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri ile İlişkinin İncelenmesi** adlı tez çalışmanızı, Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek'in danışmanlığında araştırmanız Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.

Bilginize rica ederim.

Doç. Dr. Şükrü Tuzmen
Etik Kurulu Başkanı

ŞT/sky.

www.emu.edu.tr

EK C. Gönüllü Katılım Formu

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU BİLGİLENDİRİLMİŞ

GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Lütfen bu dokümanı okumak için zaman ayırınız

Değerli anne-babalar;

Ben Doğu Akdeniz Üniversitesi, İlk Öğretim Bölümü'nde, Okul Öncesi Eğitimi alanında yüksek lisans öğrencisi Yıldız Çiftci Yüksek lisans tezimde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde “Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri İle Olan İlişkisinin İncelenmesi” konulu bir araştırma yapıyorum. Bu konudaki düşüncelerinizi, fikirlerinizi ve uygulamalarınızı paylaşmanız hem çalışma amacına ilişkin değerli bulguların ortaya çıkmasına hem de bu alandaki uygulamalara ve kuramsal alt yapıya katkı sağlayacaktır.

Bu araştırma tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılıp katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı doğrultusunda kullanılacak ve kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Gizlilik ilkesi bağlamında, araştırmada isimleriniz şifrelenecektir. Bu araştırmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmemize başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz varsa, önce bunu yanıtlamak isterim.

Araştırma Danışmanı: Prof. Dr. A. Işık Gürşimşek
Doğu Akdeniz Üniversitesi

Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

E-Mail: isik.gursimsek@emu.edu.tr

Araştırmayı Yürüten: Yıldız Çiftci

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Telefon: 0542 877 80 86

E-Mail: yldzz_ciftci@hotmail.com

EK D. Veli Onay Formu

VELİ ONAY FORMU

Sayın Veli;

Doğu Akdeniz Üniversitesi Erken Çocukluk Dönemi Yüksek Lisans Programı'nda öğrenim gören Yıldız Çiftci tarafından sürdürülen “**Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerisi İle İlişisinin İncelenmesi**” çalışması kapsamında çocuklarınıza yönelik bir ölçek uygulanacaktır.

Ölçek uygulaması toplamda 15 dakika sürecektir. Testte, çocuklara varsayımsal problem durumları anlatan 15 renklendirilmiş resim gösterilerek böyle bir problemle karşılaştıklarında ne yaptıkları ya da ne söyleyebilecekleri sorulur ve verilen cevaplar kaydedilir. Uygulama çocuğunuzun bulunduğu okulda ayrı bir sınıfta bireysel olarak gerçekleştirilecektir.

Çocuğunuzun uygulanacak olan ölçeğe katılımını kabul ettiğiniz takdirde, tarafınıza gönderilen sosyodemografik bilgi formunu ve ebeveyn tutum ölçeğini doldurduktan sonra tüm belgeleri çocuğunuzun okuluna veya öğretmenine teslim etmeniz beklenmektedir.

Araştırmadan elde edilecek veriler tamamen bilimsel araştırma ilkelerine uygun biçimiyle değerlendirilecektir. Sosyodemografik bilgi formunda vereceğiniz bilgiler ve çocuğunuzun bilgileri gizli tutulacaktır. Bu bilgiler doğrultusunda sizin ve çocuğunun çalışmaya katılabilmesi için aşağıdaki onay formunu oldurmanızı rica ederim.

Saygılarımla,

Yıldız ÇİFTCİ

..... isimli
oğlum/kızımın yapılacak olan araştırmaya katılmasına izin verdiğimi bildiririm.

Velinin Adı –Soyadı:.....

Velinin İmzası:.....

EK E. Kişisel Bilgi Formu

Anket No:

SAYIN VELİ,

Bu çalışma Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yıldız Çiftci'nin "Anne-Baba Tutumlarının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri İle İlişkisinin İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans Tezi kapsamında yapılmaktadır.

Bu anket formu yoluyla sizden çocuğunuzun yetiştirilmesi konusunda bazı bilgiler alınması amaçlanmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde değerlendirme açısından gerekli bazı kişisel bilgiler yer almakta, daha sonra ise sizin çocuk yetiştirme konusundaki görüşlerinizi değerlendirme amaçlı sorular bulunmaktadır. Lütfen formda yer alan tüm soruları eksiksiz ve durumunuzu en iyi yansıtır biçimde işaretleyerek görüşlerinizi belirtiniz. Çalışmadan elde edilecek sonuçlar tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacağı için formun üzerine ad-soyad vb. her hangi bir kimlik bilgisi yazmanız gerekmemektedir. Katılımınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yıldız ÇİFTCİ

Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitim Programı
yldzz_ciftci@hotmail.com
Tel:05428778086

BÖLÜM 1

Aşağıda sizin özelliklerinizi belirlemeye yönelik bazı sorular bulunmaktadır. Lütfen dikkatle okuyarak durumunuza uygun olanın karşısına (x) işareti koyunuz.

KİŞİSEL BİLGİLER

1) Cinsiyetiniz:

- Kadın
 Erkek

2) Yaşınız:

- 18-25
 26-35
 36-45
 46-55
 56 ve üstü

3) Annenin Eğitim Durumu:

- Okur-yazar değil
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü ve doktora

4) Annenin Mesleği:

- Çalışmıyor (Ev hanımı)
 Memur
 Özel Sektör Çalışanı
 Serbest Meslek Çalışanı
 Emekli
 Diğer:.....

5) Babanın Eğitim Durumu:

- Okur-yazar değil
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise mezunu
 Üniversite mezunu
 Lisansüstü ve doktora

6) Babanın Mesleği:

- Çalışmıyor
 Memur
 Özel Sektör Çalışanı
 Serbest Meslek Çalışanı
 Emekli
 Diğer:.....

7) Ailenizin Toplam Aylık Gelir Düzeyi:

- 1001- 2000 TL
 2001- 3000 TL
 3001-4000 TL
 4001-5000 TL
 5000 TL üstü

8) Kaç çocuğunuz var?

- 1
 2
 3
 4
 5 ve üzeri

9) Anaokuluna devam eden çocuğunuzun/çocuklarınızın yaşı ve cinsiyeti

1.Çocuk yaşı: () 3 () 4 () 5 () 6 Cinsiyet: () Kız () Erkek

2.Çocuk yaşı: () 3 () 4 () 5 () 6 Cinsiyet: () Kız () Erkek

3.Çocuk yaşı: () 3 () 4 () 5 () 6 Cinsiyet: () Kız () Erkek

10) Anaokulundaki çocuğunuz kaçınıcı çocuğunuz?

- () 1. Çocuk () 2. Çocuk () 3. Çocuk () 4. Çocuk () 5. Çocuk

11) Anne- babanın ilişki durumu:

- () Evli-birlikte yaşıyor
() Evli-ayrı yaşıyor
() Boşanmış
() Diğer:

12) Çocuğunuzu yetiştirme konusundaki yaklaşımınız sizce genel olarak aşağdakilerden hangisine daha uygundur? (Lütfen her iki ebeveyn için işaretleme yapınız)

Anne:

- () Otoriter/baskıcı
() Demokratik/hoşgörölü
() Koruyucu/kollayıcı
() Kuralsız/ilgisiz

Baba:

- () Otoriter/baskıcı
() Demokratik/hoşgörölü
() Koruyucu/kollayıcı
() Kuralsız/ilgisiz

13) Bir gün içinde çocuğunuzla birlikte aktif olarak geçirdiğiniz süre ne kadardır? (Lütfen her iki ebeveyn için işaretleme yapınız)

Anne:

- () 1 saatten az
() 1-2 saat

() 3-4 saat
() 5-6 saat
() 7 saatten fazla

Baba:

- () 1 saatten az
() 1-2 saat

() 3-4 saat
() 5-6 saat
() 7 saatten fazla

14) Çocuğunuzu yetiştirirken karşılaştığınız problemlerle başetme konusunda kendinizi ne ölçüde yeterli hissediyordunuz?

Az yeterli

Çok yeterli

1 2 3 4 5 6
_____7_____

15) Çocuğunuzun yetiştirilmesi konusunda eşinizle ne ölçüde anlaşabiliyorsunuz?

Hiç anlaşamıyoruz

Tümüyle

anlaşıyoruz

1 2 3 4 5 6
_____7_____

16) Çocuğunuzu yetiştirirken sosyal çevrenizden (eşiniz dışındaki aile üyeleri ve akrabalar) ne ölçüde destek alıyorsunuz?

Hiç almıyorum

Çok alıyorum

1 2 3 4 5 6 7

EK F. Wally Sosyal Problem Çözme Testi

3. Olay Örneği

Diyelim ki annenim en çok sevdiği vazoyu kırdım. Ne yaparsın?

EK G. Wally Sosyal Problem Çözme Testi İzin Belgesi

Outlook Posta

Yıldız .
28.12.2016 (Çar) 11:59
Kime: gokhankayili@selcuk.edu.tr

Ben Girne Amerikan Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği mezunu Yıldız ÇİFTÇİ, 2015-2016 Eğitim Yılı'nın, Bahar Döneminde, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Okul Öncesi Eğitim Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladım. Tez konum "Anne-Baba Tutumlarının 5-6 yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri İle Olan İlişkinin İncelenmesi" olarak belirlenmiştir. 5-6 yaş aralığında olan çocukların sosyal problem çözme becerilerini ölçmek için "Sosyal Problem Çözme Ölçeği"ne ihtiyacım var.

Sizin çalışmalarını yaptığımız "Wally Sosyal Problem Çözme Testi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" konulu makalenizi inceleme fırsatı buldum, Sosyal Problem Çözme Ölçeği maddeleri benim tez sürecinde ölçmeyi hedeflediğim sosyal problem çözme becerileri ile benzerlik göstermektedir. Tez sürecinde çalışacağım yaş aralığında çocukların sosyal problem çözme becerilerini ölçen en uygun ölçek olması nedeniyle bu ölçeğin orjinal halini, değerlendirmesi ve psikometrik özellikleri ile ilgili bilgileri göndermenizi rica ederim.

Ölçeğin materyallerini nasıl edineceğim, nasıl bir yol izleyeceğim konusunda yardımınızı ve uygulama konusunda izninizi rica ederim.

En derin saygılarımla
Yıldız ÇİFTÇİ

SPONSORLU İÇERİK

Mağaza'da günün fırsatlarını incele

2017 OTV İndirimi KAMPANYANLARI
MSN - TASIT.COM

DIKKAT: Yolda kalmamak için 6 basit öneri
MSN - TASIT.COM

21:40
5.01.2017

Outlook Posta

"Gökhan KAYILI" <gokhankayili@selcuk.edu.tr>
29.12.2016 (Per) 09:04
Kime: yldzz_ciftci@hotmail.com

Gelen Kutusu

İzleme bayrağı. 30 Aralık 2016 Cuma tarihinde başlayacak. 30 Aralık 2016 Cuma tarihinde sona erecek.

WALLY SOSYAL PROBLE... 606 KB
WALLY SOSYAL PROBLE... 597 KB
Wally Kodları.doc 71 KB
2006684017_id-46-gök... 721 KB

4 ekin (2 MB) Tümünü indir Tümünü OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Eklî dosyalarda, ölçeğin kullanımı için gerekli dokümanlar bulunmakta, geçerlik güvenilirlik makalesinde testin kullanımı, puanlaması ve geçerlik güvenilirlik bilgileri bulunmakta, iyi çalışmalar dilerim.

Dr. Gökhan KAYILI
Selçuk Üniversitesi

SPONSORLU İÇERİK

2016'nın fiyaskoyla sonuçlanan teknolojik yenili...
MSN - Milliyet

KIŞ GELDI: Şifa veren kış çayı nasıl hazırlanır?
MSN - Posta

Türkiye'de satılan EN İYİ 12 SUV
MSN - Milliyet

21:39
5.01.2017

EK H. Ebeveyn Tutum Ölçeği

Aşağıda bazı ifadeler yer almaktadır. Cümleleri okuduktan sonra o ifadenin size ne kadar uyduğunu aşağıdaki 5 seçenektan birinin altındaki kutucuğa işaret (X) koyarak belirtiniz. Örneğin, okuduğunuz ifade size tamamiyla uyuyorsa "**her zaman böyledir**" seçeneğini, size çoğunlukla uyuyorsa "**çoğu zaman böyledir**" seçeneğini, bazen uyuyorsa "**bazen böyledir**" seçeneğini, size çok az uyuyorsa "**nadiren böyledir**" seçeneğini ya da size hiç uymuyorsa, "**hiçbir zaman böyle değildir**" seçeneğini işaretleyebilirsiniz. Bu ifadelerde doğru veya yanlış yoktur, sadece size uyan seçeneği işaretlemeniz gerekmektedir. Araştırma için, bütün soruların cevaplandırılması çok önemlidir. Bu nedenle, bazı ifadeler size benzer gelse de lütfen hepsini mutlaka cevaplandırınız. 2-6 yaş arasında birden fazla çocuğunuz varsa, lütfen soruları çocuklardan **sadece 5 yaşındaki (sadece 2010 doğumlu çocuğunuz)** için cevaplandırınız.

	Maddeler	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
3	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
8	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					

10	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
11	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13	Çocuğum iyi davrandığında onu överim.					
14	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					
16	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.					
17	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
18	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					
19	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.					
20	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.					
21	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.					
22	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.					
23	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
24	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
25	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.					
26	Çocuğuma kızdığımda çocuğumu cezalandırırım.					
27	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.					
28	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.					
29	Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.					
30	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.					
31	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.					
32	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.					
33	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.					
34	Çocuğumu şımartırım.					
35	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.					
36	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.					
37	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.					
38	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.					
39	Çocuğuma karşı sabırsızım.					
40	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.					
41	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakarlık ederim.					
42	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.					
43	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımın herhangi					

	birini alıp kullanmasına izin veririm.					
44	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğunun isteğine göre belirlenir.					
45	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.					
46	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.					

KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM...

EK I. Ebeveyn Tutum Ölçeği İzin Belgesi

Posta - yıldız - Outlook

outlook.live.com/owa/?mkt=TR-TR&lc=1055&id=64855&path=/mail/inbox/rp

Outlook Posta

Yeni | Sil | Arşivle | Gereksiz | Süpür | Taşı | Kategoriler

Yıldız .
27.11.2016 (Paz) 20:39
Kime: gsendiil@istanbul.edu.tr

Gönderilmiş Öğeler

Ben Girne Amerikan Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği mezunu Yıldız ÇİFTÇİ,

2015-2016 Eğitim Yılıın, Bahar Döneminde, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Okul Öncesi Eğitim Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladım. Tez konum "Anne-Baba Tutumlarının 5-6 yaş Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri ile Olan İlişisinin İncelenmesi" olarak belirlenmiştir. 5-6 yaş aralığında çocuğa sahip olan ebeveynlerin tutumlarını ölçmek için sizin geliştirmiş olduğunuz "Ebeveyn Tutum Ölçeği"ne ihtiyacım var.

Sizin çalışmalarını yaptığımız "Okul Öncesi Çocuklar ve Ebeveynlerinin Bağlanma Güvenlikleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkiler" ve "Ebeveyn Tutum Ölçeği" konulu makalelerinizde inceleme fırsatı bulduğum, Ebeveyn Tutum Ölçeğinin maddeleri, benim tez sürecimde ölçmeyi hedeflediğim ebeveyn tutumları ile benzerlik göstermektedir.

Sizin tarafınızdan geliştirilen Ebeveyn Tutum Ölçeği, tez sürecimde çalışacağım yaş aralığında çocuğu bulunan ebeveynlerin tutumlarını ölçen en uygun ölçek olması nedeniyle bu ölçeğin orijinal halini, değerlendirmesi ve psikometrik özellikleri ile ilgili bilgileri göndermenizi rica ederim.

En derin saygılarımla,
Yıldız ÇİFTÇİ

SPONSORLU İÇERİK

Mağaza da günün fırsatlarını incele

2017 ÖTV İndirimi KAMPANYANLARI MSN - TASIT.COM

DIKKAT: Yolda kalmamak için 6 basit öneri MSN - TASIT.COM

Video MSN - Dalaymotion

Taboola aracılığıyla

21:44
5.01.2017

Posta - yıldız - Outlook

outlook.live.com/owa/?mkt=TR-TR&lc=1055&id=64855&path=/mail/inbox/rp

Outlook Posta

Yeni | Sil | Arşivle | Gereksiz | Süpür | Taşı | Kategoriler

Prof. Dr. Gül Şendil
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı

0212 455 57 00 /15789
gsendiil@istanbul.edu.tr
gsendiil58@gmail.com

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ <gsendiil@istanbul.edu.tr>
28.11.2016 (Pzt) 20:58
Kime: yıldız . (yldzz_ciftci@hotmail.com)

etö literatür.doc 31 KB
ETÖ makale yazılar 08.pdf 106 KB
ETÖ.xls 33 KB

3 ekin (170 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Merhaba Yıldız,
ölçek ve ilgili bilgiler ektedir. Sana şimdiden başarılar dilerim.

SPONSORLU İÇERİK

Mağaza da günün fırsatlarını incele

2017 ÖTV İndirimi KAMPANYANLARI MSN - TASIT.COM

DIKKAT: Yolda kalmamak için 6 basit öneri MSN - TASIT.COM

21:47
5.01.2017